

Latvijas Republikas tiesībsargs

Mācību pieejamība vecākiem par nevardarbīgām bērna disciplinēšanas metodēm pašvaldībās

Autore: Valērija Leščinska, Bērnu tiesību nodaļas
vecākā juriste

2022/2023

Satura rādītājs

Ievads	4
I. Mācību nozīme.....	5
II. Pašvaldībās pieejamās mācības	7
Aizkraukles novada pašvaldība.....	7
Alūksnes novada pašvaldība.....	8
Augšdaugavas novada pašvaldība	8
Ādažu novada pašvaldība	9
Balvu novada pašvaldība	9
Bauskas novada pašvaldība	10
Cēsu novada pašvaldība	11
Daugavpils valstspilsētas pašvaldība	12
Dienvidkurzemes novada pašvaldība	13
Dobeles novada pašvaldība	14
Gulbenes novada pašvaldība.....	15
Jelgavas novada pašvaldība.....	15
Jelgavas valstspilsētas pašvaldība	16
Jēkabpils novada pašvaldība	17
Jūrmalas valstspilsētas pašvaldība	17
Krāslavas novada pašvaldība	18
Kuldīgas novada pašvaldība	19
Ķekavas novada pašvaldība	19
Liepājas valstspilsētas pašvaldība	20
Limbažu novada pašvaldība	21
Līvānu novada pašvaldība	21
Ludzas novada pašvaldība	22
Madonas novada pašvaldība.....	22
Mārupes novada pašvaldība	23
Ogres novada pašvaldība	23
Olaines novada pašvaldība	25
Preiļu novada pašvaldība.....	26
Ropažu novada pašvaldība	26
Rēzeknes novada pašvaldība	27
Rēzeknes valstspilsētas pašvaldība	27
Rīgas valstspilsētas pašvaldība	27
Salaspils novada pašvaldība	29

Saldus novada pašvaldība	30
Saulkrastu novada pašvaldība	31
Siguldas novada pašvaldība	31
Smiltenes novada pašvaldība	32
Talsu novada pašvaldība	33
Tukuma novada pašvaldība	33
Valkas novada pašvaldība.....	34
Valmieras novada pašvaldība	34
Varakļānu novada pašvaldība.....	35
Ventspils novada pašvaldība	35
Ventspils valstspilsētas pašvaldība.....	36
III. Biežāk pieejamo mācību saturs	38
“Sargeņģelis”	38
“Kā ar mīlestību un cieņu noteikt bērnam robežas”	38
“Bērnu emocionālā audzināšana”	39
“Ceļvedis, audzinot pusaudzi”	39
“Bez pēriena”	40
“STOP 4-7”	40
IV. Rezultātu analīze.....	41
V. Pētījuma kopsavilkums	49
VI. Rekomendācijas	51
Pielikums.....	52
Mācības pašvaldībās.....	52

Ievads

Saskaņā ar Tiesībsarga likuma 11. panta 1. un 5. punktu tiesībsarga funkcijās ietilpst privātpersonas cilvēktiesību aizsardzības veicināšana un sabiedrības informētības un izpratnes par cilvēktiesībām sekmēšana. Atbilstoši likuma 12. panta 10. punktam, pildot šajā likumā noteiktās funkcijas, tiesībsargs veic pētījumus un analizē situāciju cilvēktiesību jomā.

Civillikuma 177. panta otrā, trešā un ceturrtā daļa paredz, ka vecākiem (personām, kas realizē aizgādību; turpmāk – vecāki) ir pienākums aprūpēt bērnu, kas nozīmē arī viņa izglītošanu un audzināšanu.

Savukārt Bērnu tiesību aizsardzības likuma 26. panta ceturtajā daļā noteikts, ka pašvaldības palīdz ģimenei bērna audzināšanā. Tā paša likuma 66. panta otrās daļas 5. punkts noteic, ka pašvaldība organizē vecāku izglītošanu.

Lai uzlabotu bērnu labbūtību un novērstu iespējamās problēmsituācijas nākotnē, ir svarīgi veikt preventīvus pasākumus, sniedzot vecākiem savlaicīgu palīdzību bērnu audzināšanā. Viens no palīdzības veidiem ir brīvi pieejami izglītojošie pasākumi, kuros vecākiem būtu iespēja apgūt pozitīvas, nevardarbīgas un līdzdalību atbalstošas bērna audzināšanas un disciplinēšanas metodes. Šādu ieteikumu Latvijai ir sniegusi arī ANO Bērnu tiesību komiteja 2016. gadā.¹

Nolūkā noskaidrot, kā pašvaldības nodrošina palīdzību vecākiem bērnu audzināšanā, 2022. gadā tiesībsargs veica pašvaldību aptauju. Pašvaldībām uzdoti jautājumi par to administratīvajā teritorijā pieejamiem pasākumiem, mērķauditoriju, informēšanu, maksu, kā arī budžetā šim mērķim paredzēto līdzekļu apmēru un sadarbību.

Atbilstoši iegūtajai informācijai pētījums ir sakārtots sešās daļās. Pirmajā daļā ir sniegta teorētiska informācija par nevardarbīgas disciplinēšanas prasmes nozīmi bērna audzināšanā. Otrajā daļā ir ietvertas 43 pašvaldību sniegtās atbildes uz jautājumiem par mācību par bērna audzināšanu pieejamību. Atbildes ir pēc iespējas mazāk rediģētas, lai varētu gūt priekšstatu par katras pašvaldības izpratni par pienākumu palīdzēt vecākiem bērnu audzināšanā. Pētījuma trešajā daļā ir īsi aprakstīts pašvaldību biežāk pieminēto izglītojošo pasākumu saturs un mērķis. Ceturtajā daļā ir sniegts pašvaldību atbilžu apkopojums un analīze. Piektajā daļā ir pieejami pētījuma galvenie secinājumi. Pētījums noslēdzas ar tiesībsarga rekomendācijām pašvaldībām. Rekomendācijas ir sniegtas kopīgas visām pašvaldībām, lai katra pašvaldība varētu izpildīt tās atbilstoši savām materiālajām iespējām un iedzīvotāju vajadzībām.

¹ ANO Bērnu tiesību komitejas Noslēguma apsvērumi par Latvijas trešo līdz piekto periodisko ziņojumu 2016. gada 29. janvārī (CRC/C/LVA/CO/3-5), 43. apsvērums "d" apakšpunkts.

I. Mācību nozīme

Drošības izjūtu un palīdzību bērnam attīstīties sniedz disciplinēšana un noteikumi, kas atbilst bērna attīstības pakāpei. Disciplinēšana ir robežu likšana bērna uzvedībai. Tas ir kā rāmis, kas, no vienas puses, nosaka pieņemamu un nepieņemamu uzvedību, bet, no otras puses, vienlaikus sniedz bērnam drošības izjūtu, padarot bērna dzīvi saprotamu un paredzamu. Tā palīdz sagatavot bērnu patstāvīgai dzīvei.² Tomēr disciplinēšana pozitīvus rezultātus sniedz tikai gadījumā, ja tā ir balstīta uz bērna vajadzību atpazīšanu un tiek īstenota miermīlīgi un ar cieņu pret bērnu. Ja disciplinēšana notiek, vecākam zaudējot savaldīšanos, pastāv risks, ka bērns tiks pakļauts emocionālai vai fiziskai vardarbībai.

Bērnībā pārciestai vardarbībai var būt milzīga nozīme bērnu labklājības un attīstības pasliktināšanā, un tā var viņiem nodarīt kaitējumu, sāpes vai pazemojumu. 2022. gada augustā publicētie statistikas dati liecina, ka kopumā 37,4 % iedzīvotāju bērnībā izjutuši pret sevi vērstu fizisku vai emocionālu vardarbību, savukārt vecāku starpā šādu vardarbību novērojuši un netieši izjutuši 36,3 % iedzīvotāju.³ Līdzīgi dati iegūti arī 2017. gadā nodibinājuma “Centrs Dardedze” veiktā pētījuma ietvaros, atklājot, ka būtiska daļa Latvijas sabiedrības (32 %) savu bērnu audzināšanā izmanto fizisku sodu. Lai gan 49 % respondentu uzskatījuši, ka bērna sišana kā audzināšanas metode nav pieļaujama, gandrīz tikpat liels aptaujas dalībnieku skaits (47 %) tomēr pieļāvis, ka dažās situācijās bērns var tikt disciplinēts ar sišanu.⁴

Diskusijām par to, vai vardarbība (fiziska/emocionāla) ir izmantojama bērna audzināšanas ietvaros, nav vietas – tā viennozīmīgi nav pieļaujama. Bērni, kurus fiziski soda, ir agresīvāki nekā citi bērni, viņiem ir grūtāk saprast, kas ir labs, kas slikts. Bērnā veidojas priekšstats, ka vardarbība attiecībās ir norma, jo vistuvākie cilvēki tīši un mērķtiecīgi rada vājākajam sāpes. Bērns turpina vardarbības ķēdi – pret citiem bērniem. Vēlāk var turpināt arī citās attiecībās, ar saviem bērniem.⁵ Kā rezultāts ģimenē piedzīvotajam ir bērna konfliktējošas attiecības ar vienaudžiem un pieaugušajiem līdz pat likumpārkāpumu izdarīšanai un nonākšanai tiesībsargājošo iestāžu redzeslokā. Nav šaubu, ka šīs problēmas ignorēšana ilgtermiņā būtiski ietekmē visu sabiedrības locekļu ikdienu, piemēram, bērnam kļūstot agresīvam izglītības iestādēs un secīgi radot nepieciešamību piesaistīt papildu resursus (finanšu līdzekļus, speciālistus u.c.).

² [Nodibinājuma “Centrs Dardedze” e-mācības “Kas ir pozitīva disciplinēšana?”](#) [aplūkots 24.04.2023.]

³ [Centrālā statistikas pārvalde. Vardarbības izplatība Latvijā 2021. Rīga, 2022, 41. lpp.](#) [aplūkots 17.04.2023.]

⁴ [Nodibinājuma “Centrs Dardedze” rīkotā kampaņa “Sitiens sāp. Abiem.”](#) [aplūkots 17.04.2023.]

⁵ Turpat.

Nepieciešamību pievērsties preventīviem pasākumiem bērnu labbūtības uzlabošanā nevar pārvērtēt. Vispārzināms, ka ieguldījums bērnu attīstībā ilgtermiņā atmaksājas un labvēlīgi ietekmē arī sociālos procesus. Nobela prēmija laureāts ekonomikā Džeimss Džozefs Hekmens (*James Joseph Heckman*) norāda: “Visas ģimenes ar bērniem ir pakļautas pieaugušai spriedzei, bet jo īpaši – sociālajam riskam pakļautās ģimenes. Viņiem ir mazāk resursu, ko ieguldīt efektīvā bērnu attīstībā. Bez tāda resursa kā vecāku apmācības daudzi riska grupā esoši bērni tiek kavēti attīstībā, un tādējādi tiek samazināta iespēja gūt panākumus nākotnē. Viņi no tā cietīs visu mūžu, savukārt sabiedrība par to maksās lielāku sociālo garantiju un ekonomiskās labklājības samazināšanās veidā.”⁶ Tātad brīvi pieejami ģimeņu izglītošanās pasākumi uzlabo ne vien mikroklimatu konkrētā ģimenē, bet arī ievērojami vairo bērna potenciālu nākotnē pilnvērtīgi funkcionēt kā pieaugušajam, tostarp strādājot un gūstot pietiekamus ienākumus savu un savas ģimenes vajadzību nodrošināšanai. Citiem vārdiem sakot, cik prasmīgi šodien ir vecāki, tik emocionāli vesela būs Latvijas sabiedrība nākotnē.⁷

⁶ [James J. Heckman. Invest in Early Childhood Development: Reduce Deficits, Strengthen the Economy, 2012.](#) [aplūkots 24.02.2023.]

⁷ [DOD PIECI - ielūgums uz publisku diskusiju, 2018. gada 6. decembra raksts.](#) [aplūkots 03.05.2023.]

II. Pašvaldībās pieejamās mācības

Lai noskaidrotu situāciju ar izglītošanās iespējām pašvaldībās, veikta pašvaldību aptauja, uzdodot šādus jautājumus:

1. Vai pašvaldībā tiek īstenotas mācības vecākiem (personām, kas realizē aizgādību) par nevardarbīgām bērna disciplinēšanas metodēm? Ja jā, tad kāds ir mācību saturs un apjoms? Kas mācības nodrošina (pašvaldības iestāde, nevalstiskā organizācija u.c.)? Cik bieži mācības tiek organizētas? Kā vecāki tiek informēti par iespēju apmeklēt mācības?
2. Kādām personu grupām šīs mācības ir paredzētas? Vai mācības ir pieejamas jebkurai interesantam?
3. Vai mācības tiek nodrošinātas bez maksas? Ja maksa ir paredzēta, tad kāds ir apmērs?
4. Vai pašvaldība budžetā plāno līdzekļus vecāku izglītošanai? Ja plāno, kādā apmērā gadā?
5. Vai pašvaldība sadarbības ietvaros nodrošina mācību vecākiem apmeklēšanu citā pašvaldībā vai pie privātā pakalpojumu sniedzēja?

Atbildē lūgts neiekļaut informāciju par mācībām aizbildņiem, audžuģimenēm un adoptētājiem.

Turpmāk apkopotas visas pašvaldību atbildes. Atbildes numurētas atbilstoši jautājumam, uz kuru tās sniegtas.

Aizkraukles novada pašvaldība

1. Pašvaldībā tēmas par nevardarbīgām bērna disciplinēšanas metodēm ir iekļautas apmācību programmā "Ceļvedis, audzinot pusaudzi" un "Bērna emocionālā audzināšana". Apmācību programmas tiek īstenotas 10 nodarbību ciklā. Mācību nodrošināšanai piesaista pakalpojumu sniedzēju, tie ir gan nevalstiskās organizācijas, gan pašnodarbinātas personas ar atbilstošu kvalifikāciju. Nodarbības tiek organizētas atbilstoši finansiālajām iespējām un saskaņā ar pašvaldības īstenoto projektu plānu. Vismaz reizi gadā mācības tiek organizētas gan programmā "Ceļvedis, audzinot pusaudzi", gan programmā "Bērna emocionālā audzināšana". Iedzīvotāji tiek informēti ar sociālo tīklu, pašvaldības interneta vietņu un informatīvā izdevuma palīdzību, kā arī Aizkraukles novada Sociālā dienesta darbinieki uzrunā dalībniekus individuāli.
2. Nodarbības ir iespējams apmeklēt ikvienam interesentam.
3. Maksa par piedalīšanos mācībās nav noteikta.
4. Pašvaldības budžetā netiek plānots finansējums vecāku izglītošanai. Mācības tiek realizētas, izmantojot projektu finansējumu vai nevalstisko organizāciju piedāvātās bezmaksas iespējas.

5. Pieprasījuma neesības dēļ šāda iespēja vecākiem līdz šim nav tikusi nodrošināta.

Alūksnes novada pašvaldība

1. Pašvaldībā organizē mācības kursu programmās “Bērnu emocionālā audzināšana” un “Ceļvedis, audzinot pusaudzi”. Mācības katrā programmā tiek organizētas 2 reizes gadā un ietver 10 nodarbības. Programmā uzņem aptuveni 25–30 dalībniekus. Vecāki par nodarbībām tiek informēti gan sociālajos tīklos, gan arī telefoniski, ja vecāks ir Alūksnes novada Sociālo lietu pārvaldes klients. Dažādas mācību nodarbības vecākiem tiek organizētas arī izglītības iestādēs.
2. Mērķauditorija ir Sociālo lietu pārvaldes klienti, bet nodarbībām var pieteikties ikviens interesents.
3. Alūksnes novadā deklarētajiem vecākiem nodarbības notiek bez maksas, bet citu novadu vecākiem vienas nodarbības maksa ir 5 EUR.
4. Mācībām līdzekļi ir iekļauti katras iestādes budžetā, bet konkrētu apmēru noteikt nevar.
5. Sadarbībā ar citām pašvaldībām mācības netiek organizētas.

Augšdaugavas novada pašvaldība

1. Pašvaldība īsteno mācības vecākiem “Bērnu emocionālā audzināšana”, nodarbības tiek organizētas divas reizes gadā pa 10 nodarbībām latviešu un krievu valodā, katrā grupā – 10 dalībnieki. Par apmācību norisi vecākus informē sociālie darbinieki un izglītības iestāžu darbinieki. Pašvaldība noslēgtā līguma ietvaros ar Pārresoru koordinācijas centru un biedrību “Latvijas Kognitīvi bihevioreālās terapijas asociācija” īsteno multimodālās agrīnās intervences programmu “STOP 4–7”. Paredzētas 10 nodarbības katram vecākam, kuras notiek reizi nedēļā un pēc vajadzības arī individuālās konsultācijas. Informāciju vecākiem sniedz izglītības iestādes.
2. Mācībās var piedalīties jebkurš interesents, bet pirmām kārtām tās tiek nodrošinātas sociālā riska ģimenēm.
3. Maksa par piedalīšanos mācībās nav noteikta.
4. Mācībām novirzīto līdzekļu apmēru nav iespējams nodalīt no pārējā budžeta.
5. Pašvaldībai līdz šim nav bijusi pieredze izmantot citu pašvaldību un privāto iestāžu sniegtos pakalpojumus vecāku izglītošanai.

Ādažu novada pašvaldība

1. Ādažu vidusskola īsteno apmācību programmu pusaudžu vecākiem "Ceļvedis, audzinot pusaudzi". Tiek plānoti arī publiski pieejami "Sarunu raidieraksti", kuru ietvaros vecākiem būs iespēja uzdot viņus interesējošus jautājumus par bērnu audzināšanu, vecumposmu īpatnībām, disciplinēšanu u.c.

Plānojot 2023. gada pieaugušo izglītības kursu piedāvājumu, vecāki būs viena no mērķgrupām un kursu piedāvājumā tiks iekļauta tēma par nevardarbīgām bērna disciplinēšanas metodēm. Mācības plānotas ar daļēju dalībnieku līdzfinansējumu. Vecāki tiks informēti ar pašvaldībai pieejamo saziņas līdzekļu (pašvaldības un izglītības iestāžu tīmekļvietnes un sociālie tīkli, elektroniskās skolvadības sistēmās *e-klase* un ELIIS) un Ādažu novada Sociālā dienesta starpniecību.

2. Mācības paredzētas visiem vecākiem.

3. Maksa par piedalīšanos mācībās nav noteikta.

4. Vecāku izglītošanai pašvaldība atvēl 1000 EUR gadā.

5. Pašvaldība nav izmantojusi citu pašvaldību un privāto iestāžu sniegtos pakalpojumus vecāku izglītošanai.

Balvu novada pašvaldība

1. Pašvaldība organizē izglītojošās grupas nodarbības vecākiem "Bērni – mūsu nākotne", kuru ietvaros vecākiem sniedz zināšanas par emocionālās audzināšanas nozīmi bērna attīstībā, harmoniskas personības veidošanā, uzlabotu praktiskās zināšanas par pozitīvām bērnu disciplinēšanas metodēm un savstarpējām attiecībām, saskatītu dažādu problēmu cēloņus un iegūtu pieredzi tos risināt, veicinātu saskarsmes iemaņu attīstību, emociju pašregulāciju, bērnu disciplinēšanu un dzīves prasmes. Pakalpojums tiek nodrošināts vienu reizi mēnesī, izņemot jūliju un augustu. Grupa veidojas ar mainīgu dalībnieku skaitu, vidēji 13 klienti.

Divi sociālie darbinieki 2022. gada vasarā uzsāka apmācības grupu vadītājiem programmā "Ceļvedis, audzinot pusaudzi". Apmācības sociālajiem darbiniekiem tiek finansētas no pašvaldības budžeta līdzekļiem. 2022. gada rudenī ir uzsāktas vecāku nodarbības, grupai plānotas 10 nodarbības vienu reizi nedēļā. Dalībnieku skaits vienā grupā ir 8–12 klienti.

Vecākus par iespēju apmeklēt izglītojošās grupas nodarbības informē Balvu novada Sociālās pārvaldes darbinieki darbam ar ģimenēm un bērniem.

2. Tiesības saņemt minētos pakalpojumus ir bērnu vecākiem, kurus pakalpojuma saņemšanai nosūtījis sociālais darbinieks vai tie paši izteikuši vēlmi saņemt pakalpojumu. Prioritāri dalība grupu nodarbībās tiek nodrošināta vecākiem, kuriem ir konstatēti riski pilnvērtīgai bērnu audzināšanai un aprūpei.

3. Pakalpojums ar sociālā darbinieka nosūtījumu tiek finansēts no pašvaldības budžeta līdzekļiem, pārējos gadījumos maksa noteikta 20 EUR personai par 1 nodarbību.

4. 2022. gadā materiāltehnikajam nodrošinājumam grupu nodarbībām izlietoti 352 EUR, sociālo darbinieku darbam ar ģimeni un bērniem apmācībām nodibinājuma "Centrs Dardedze" nodrošinātajā apmācību programmā grupu vadītājiem "Ceļvedis, audzinot pusaudzi" izlietoti 798 EUR. 2023. gadā tiek plānots finansēt apmācības grupu vadītājiem programmā "Bērnu emocionālā audzināšana" un komandējuma izdevumus, ja tādi radīsies.

5. Pašvaldība sadarbības ietvaros ar Alūksnes novada Sociālo lietu pārvaldi Eiropas Sociālā fonda projektā nodrošināja apmācību programmu "Bērnu emocionālā audzināšana" un "Ceļvedis, audzinot pusaudzi" apmeklēšanu 3 vecākiem ar garīga rakstura traucējumiem.

Bauskas novada pašvaldība

1. Pašvaldībā tiek īstenotas šādas mācības vecākiem:

- 1) grupa "Bez pēriena" ar mērķi veicināt vecāku izpratni par bērnu fiziskas sodīšanas ietekmi un uzlabot zināšanas par pozitīvām bērnu disciplinēšanas metodēm. Pakalpojums domāts ģimenēm, kurās ir bērni no 0 līdz 10 gadu vecumam. Grupai paredzētas 6 nodarbības.
- 2) "Izproti sava bērna bailes" ir uz traumu fokusēta kognitīvi-biheviorāla terapija bērniem un jauniešiem ar pēctraumas stresa traucējumiem. Pakalpojums paredzēts bērniem no 6 gadu vecuma un viņu vecākiem, kas piedzīvojuši traumatiskus notikumus, kļuvuši par vardarbības upuriem vai lieciniekiem attiecībā ar tuviniekiem. Kursā ir 12 nodarbības.
- 3) "Ceļvedis, audzinot pusaudzi" ar mērķi palīdzēt vecākiem, kuriem ir bērni no 10 līdz 18 gadiem, labāk izprast savus bērnus un viņu vajadzības, tādejādi mazinot bērnu uzvedības problēmas. Nodarbību cikla ietvaros notiek 10 nodarbības 10 vecākiem.

- 4) "Bērna emocionālā audzināšana" paredzēta vecākiem, kuriem ir bērni vecumā no dzimšanas līdz 7 gadiem. Programma tiek realizēta nelielās (6–8 cilvēku) grupās 12 reizes divu stundu ilgās nodarbībās 1 reizi nedēļā.

Mācības tiek organizētas divas reizes gadā vai arī pēc pieprasījuma no sociālo gadījumu vadītājiem. Par izglītojošām grupām informācija tiek ievietota *facebook* un uz informatīvā stenda Bauskas novada Sociālajā dienestā, sociālie darbinieki uzrunā vecākus personīgi. Informācija tiek nodota arī skolu sociālajiem pedagogiem vecāku informēšanai.

2. Mērķu grupa mācībām pieejama vecākiem ar bērniem, kuriem nepieciešama palīdzība un atbalsts bērnu audzināšanā, aprūpē un disciplinēšanā, biežāk tie ir Sociālā dienesta klienti, retāk citi interesenti.

3. Izglītojošās grupas vecākiem ir pieejamas bez maksas.

4. Sociālā dienesta budžetā 2022. gadam ir paredzēti 6810,08 EUR vecāku izglītojošām grupām. Finanšu līdzekļi 2023. gadam tiks paredzēti ne mazākā apmērā.

5. Pašvaldība sadarbības ietvaros vecākiem nodrošina iespēju apmeklēt izglītojošus seminārus Latvijas SOS Bērnu ciemata asociācijas SOS Ģimeņu atbalsta centrā Bauskā.

Cēsu novada pašvaldība

1. Pirmsskolas izglītības iestādes rīko mācības programmās "Ceļvedis, audzinot pusaudzi", "STOP 4–7", "Neklusē" un nodrošina emocionālo vajadzību digitālo atbalsta rīku EMU. Šīs programmas veltītas nevardarbīgas saskarsmes metožu iepazīšanai, trenēšanai, stiprinot pozitīvas disciplinēšanas prasmes. Tās notiek visa mācību gada garumā atbilstoši iestādes plānam. Tāpat pirmsskolas izglītības iestādes realizē preventīvo programmu "Bērnam drošs un draudzīgs bērnudārzs", kurā vecāki tiek iepazīstināti ar pozitīvās disciplinēšanas metodēm iestādē un izglītoti to izmantošanā mājās. Šīs mācības notiek 1–2 reizes semestrī. Informāciju par mācībām vecāki saņem skolvadības sistēmās (*e-klase, Mykoob, ELIIS*), iestāžu mājaslapās un sociālajos tīklos.

Cēsu novada Sociālais dienests rīko mācības programmās "Bērnu emocionālā audzināšana" un "Ceļvedis, audzinot pusaudzi". Vecāki informāciju par mācībām saņem no sociālā darbinieka, nodarbības notiek pēc individuāla plāna. Tāpat Sociālais dienests ārpalpojuma veidā nodrošina Vecāku izglītības programmu (zināšanu un prasmju apgūšana, lai sekmīgi audzinātu bērnus), kura notiek tiešsaistē trīs reizes gadā (grupā līdz 16 cilvēkiem; 7 nodarbību cikls). Vecāki informāciju saņem individuāli vai piesakās patstāvīgi SU SIA "Centrs ZIN".

2. Izglītības iestāžu rīkotās mācības ir pieejamas jebkuram interesentam. Sociālā dienesta rīkotās mācības tiek nodrošinātas tikai Sociālā dienesta redzeslokā esošām ģimenēm. Arī Vecāku izglītības programmā piedalās Sociālā dienesta redzeslokā esošas ģimenes un vecāki, kuri ir bērna gaidībās vai audzina bērnus pirmskolas vecumā.

3. Maksa par piedalīšanos mācībās nav noteikta.

4. Sociālā dienesta budžetā vecāku izglītošanai 2022. gadā ir paredzēti 9000 EUR, bet 2023. gada budžets atbildes sniegšanas brīdī nav sagatavots.

5. Sociālais dienests ir noslēdzis līgumu ar SU SIA "Centrs ZIN" par Vecāku izglītības programmas nodrošināšanu.

Daugavpils valstspilsētas pašvaldība

1. Daugavpils valstspilsētas pašvaldības iestāde "Sociālais dienests" pērk no nodibinājuma "Sociālā atbalsta un izglītības fonds" pakalpojumu, kurā ietvertas šādas mācības:

- 1) programma "Bērnu emocionālā audzināšana" 10 nodarbību garumā, kas tiek nodrošināta vienai grupai (10–20 cilvēki), pa 10 nodarbībām;
- 2) programma "Ceļvedis, audzinot pusaudzi" 10 nodarbību garumā, kas tiek nodrošināts vienai grupai (10–20 cilvēki);
- 3) mākslas terapeitiskā atbalsta grupa bērniem un pusaudžiem ar mērķi mazināt bērnu un pusaudžu traumatiskās pieredzes. Grupu organizē vienu reizi mēnesī pa 2 stundām, kopējais apjoms 24 stundas;
- 4) atbalsta grupa vecākiem ar mērķi mazināt emocionālo spriedzi. Grupu organizē vienu reizi mēnesī pa 2 stundām, kopējais apjoms 24 stundas;
- 5) atbalsta grupa vecākiem, kuriem ar bāriņtiesas lēmumu atjaunotas aizgādības tiesības, ar mērķi mazināt emocionālo spriedzi.

Par iespēju piedalīties mācībās Sociālais dienests vecākus informē konsultāciju laikā pie sociālā darba speciālista un savā mājaslapā.

Pašvaldības izglītības iestādēs mācības vecākiem tiek īstenotas ar individuālo sarunu, vecāku sapulču un vecāku dienu, nodarbību, vecāku klubu un semināru palīdzību. Saturs, apjoms un regularitāte ir atkarīga no skolas vajadzībām, situācijas un pieprasījuma. Gan vispārizglītojošajās skolās, gan pirmsskolas izglītības iestādēs daļēji vai pilnīgi tiek īstenotas projekta "Atbalsts pozitīvai uzvedībai" idejas. Vecāki, sadarbojoties ar izglītības iestādi, var sekot bērna uzvedības dinamikai,

tiek informēti par uzvedības korigēšanas metodēm ar nevardarbīgiem, bet gan sistemātiskiem risinājumiem.

Tāpat Izglītības pārvalde rīko seminārus vecākiem "Iepazīsti pats sevi" (emociju izpratne un pieņemšana), "Vai esam labi vecāki?" (vecāku loma bērna audzināšanā), "Agresijas izpausmes pirmsskolas vecumā" (agresīvas uzvedības cēloņu noskaidrošana un attiecīga rīcība), "Bērna emocionālais stāvoklis" (dažādu emocionālo stāvokļu izpratne un atbalsts), "Bērna veselīgs dzīvesveids un kā to veicināt" (atkarību izraisošo vielu ietekme, prevencijas pasākumi un atbalsts), "Kā saprast pirmklasnieku?" (pirmklasnieku adaptācija un atbalsts), "Tēva loma ģimenē" (tēva pienākumi, atbildība bērna audzināšanā), "Vecāku stress" (stresa kontroles mehānismi), "Kaprīzes un spītība pirmsskolas vecumā" (vecumposma īpatnības), "Bērnu emocionālā attīstība" (vecumposma īpatnības), "Trauksme, bailes, depresija bērna dzīvē" (speciālistu iesaistīšana un atbalsts), "Vecāku mīlestības ABC" (vecāku loma, atbildība, atbalsts), "Vecāki kā sekmīgi skolotāji" (personīga piemēra nozīme bērna attīstībā). Šie semināri notika 3 gadu laikā, katra tēma tika apskatīta 1 reizi gadā. Izglītības pārvalde informē vecākus par iespēju piedalīties mācībās mājaslapā, skolvadības sistēmā *e-klase*.

Tāpat Izglītības pārvaldes pedagoģiski medicīniskās komisijas locekļi īsteno multimodālo agrīnās intervences programmu "STOP 4–7".

2. Dienesta sociālais darbinieks pieņem lēmumu par pakalpojumu nodrošināšanu, pamatojoties uz vecāka iesniegumu un noskaidrojot situāciju, pēc kā izsniedz personai norīkojumu pakalpojuma saņemšanai. Izglītības pārvaldes semināri pieejami jebkuram interesentam.

3. Maksa par piedalīšanos mācībās nav noteikta.

4. Dienests no 2022. gada 31. marta līdz 2023. gada 30. martam apmācībām novirzīja 3948 EUR.

5. Mācības citās pašvaldībās netiek nodrošinātas.

Dienvidkurzemes novada pašvaldība

1. Pašvaldība ir noslēgusi līgumu ar nodibinājumu "Sociālā atbalsta un izglītības fonds", kurš organizē bezmaksas 10 nedēļu informatīvi izglītojošu klātienē un tiešsaistes kursu "Bērnu emocionālā audzināšana jaunajiem un topošajiem vecākiem". Tāpat 2022. gada nogalē ir plānots organizēt vecākiem nodarbības "Ceļvedis, audzinot pusaudzi". Katras mācības tiek organizētas divas reizes gadā. Vecāki, kuri nav Dienvidkurzemes novada Sociālā dienesta redzeslokā, informāciju par mācībām var iegūt pašvaldības mājaslapā un sociālajos tīklos.

2. Mācības ir pieejamas jebkuram interesantam, primāri – vecākiem, kuri ir Sociālā dienesta redzeslokā.
3. Maksa par piedalīšanos mācībās nav noteikta.
4. 2022. gada budžetā mācību procesa nodrošināšanai ieplānoti 2500 EUR. 2023. gada budžets atbildes sniegšanas brīdī nav sagatavots.
5. Mācības citās pašvaldībās netiek nodrošinātas.

Dobeles novada pašvaldība

1. Izglītības atbalsta iestāde Dobeles Jaunatnes iniciatīvu un veselības centrs piedāvā:
 - 1) psihologu individuālas konsultācijas izglītības iestāžu bērniem un viņu vecākiem, vecāku sapulces izglītības iestādēs;
 - 2) agrīnās intervences programmu “STOP 4–7” bērniem ar uzvedības problēmām;
 - 3) izglītojošas atbalsta grupas vecākiem – “Bērnu emocionālā audzināšana” un “Ceļvedis, audzinot pusaudzi”.

Grupas tiek organizētas vienu reizi gadā. Intervences programma “STOP 4–7” ir notikusi trīsreiz, un 2022. gada oktobrī tiks uzsākta ceturrtā grupa. Vecāki tiek informēti psihologu individuālajās konsultācijās, nosūtot informāciju izglītības iestādēm, ievietojot informāciju centra mājaslapā un sociālajos tīklos.

Arī Eiropas Sociālā fonda līdzfinansēta projekta ietvaros notiek izglītojošas atbalsta grupas vecākiem “Bērnu emocionālā audzināšana” un “Ceļvedis, audzinot pusaudzi”.

Tāpat dažādus izglītojošus pasākumus vecākiem organizē izglītības iestādes.

2. Psihologu konsultācijas tiek nodrošinātas 3–25 gadus veciem bērniem un jauniešiem. Izglītojošas atbalsta grupas pieejamas jebkuram pašvaldības iedzīvotājam. Dobeles novada Sociālais dienests izglītojošo un atbalsta grupu pakalpojumu piešķir klientiem. Programma “STOP 4–7” ir pieejama ikvienai pašvaldības ģimenei, kurā aug bērni no 4–7 gadu vecumam ar uzvedības problēmām.
3. Mācības mērķauditorijai tiek nodrošinātas bez maksas.
4. 2022. gadā atbalsta grupa “Ceļvedis, audzinot pusaudzi” izmaksas bija 1800 EUR, programmai “STOP 4–7” novirzīti vismaz 2100 EUR. Pārējās izmaksas nevar nodalīt no kopējā budžeta.

5. Dobeles novada Sociālais dienests izglītojošo un atbalsta grupu pakalpojumu pērk no nodibinājuma "Centrs Dardedze" un nodibinājuma fonda "Plecs". Grupas "Ceļvedis, audzinot pusaudzi" darbību nodrošināja biedrība "Jauniešu izglītības un iniciatīvu centrs "Saspraude"". Mācības citās pašvaldībās netiek nodrošinātas.

Gulbenes novada pašvaldība

1. Gulbenes novadā tiek piedāvātas apmācības vecākiem "Bērnu emocionālā audzināšana" un "Ceļvedis, audzinot pusaudzi". Gada laikā apmācības tiek nodrošinātas divām vai trim vecāku grupām. Šobrīd Gulbenes novada sociālā dienesta pārstāvis apgūst zināšanas un pieredzi grupu vadīšanā programmā "Sargeņģelis", kura paredzēta vecākiem ar bērniem līdz 2–3 gadu vecumam. Vecākiem ir iespēja pieteikt savu bērnu dalībai multimodālā agrīnās intervences programmā "STOP 4–7". Katras intervences grupas ietvaros ir paredzētas 10 vecāku nodarbības. Par iespēju piedalīties programmā vecākus informē izglītības iestādes.
2. Programmas ir paredzētas jebkuram vecākam, kura aprūpē ir attiecīgā vecumposma bērni, tomēr visbiežāk apmācības apmeklē tie vecāki, ar kuriem darbu ir uzsācis Gulbenes novada sociālais dienests, Gulbenes novada bāriņtiesa vai nodarbības apmeklēt ieteikusi izglītības iestāde.
3. Mācības tiek nodrošinātas bez maksas.
4. Līdzekļu apmēru nav iespējams izdalīt no sociālā dienesta budžeta.
5. Pašvaldība nenodrošina mācību vecākiem apmeklēšanu citā pašvaldībā vai pie privātā pakalpojumu sniedzēja.

Jelgavas novada pašvaldība

- 1.–3. Šobrīd pašvaldība neorganizē brīvi pieejamus izglītojošos pasākumus, kuros vecākiem būtu iespēja apgūt pozitīvas, nevardarbīgas un līdzdalību atbalstošas bērna audzināšanas un disciplinēšanas metodes. Jelgavas novada sociālais dienests organizē un vada bezmaksas atbalsta un izglītojošas grupas, piemērojot to saturu atbilstoši sociālās rehabilitācijas plānam, tikai savā redzeslokā esošajām ģimenēm. 2022. gadā ir notikušas mācības par tēmu "Kā ar mīlestību un cieņu noteikt bērniem robežas".
4. Līdzekļu apmēru nav iespējams izdalīt no sociālā dienesta budžeta.

5. Pašvaldība nenodrošina mācību vecākiem apmeklēšanu citā pašvaldībā vai pie privātā pakalpojumu sniedzēja.

Jelgavas valstspilsētas pašvaldība

1. Ģimenēm ar bērniem tiek nodrošināts izglītojošās un atbalsta grupas pakalpojums, ko var saņemt, iesniedzot iesniegumu Jelgavas valstspilsētas pašvaldības iestādē "Jelgavas sociālo lietu pārvalde" vai ar sociālā darbinieka nosūtījumu. Pakalpojuma ietvaros tiek piedāvātas piecas nodarbību programmas:

- 1) "Vecāku loma bērnu audzināšanā" vecākam vai bērna likumiskajam pārstāvim, kura bērns ir iekļauts uzvedības sociālās korekcijas programmā; vecākam, kuram atņemtas aizgādības tiesības vai pastāv risks aizgādības tiesību pārtraukšanai vai atņemšanai (10 nodarbību cikls);
- 2) "Bērna emocionālā audzināšana" (12 nodarbību cikls);
- 3) "Esam ģimene" – vecākam, kurš bērnu audzina viens vai atsevišķi no otra vecāka (10 nodarbību cikls);
- 4) "Ceļvedis, audzinot pusaudzi" (10 nodarbību cikls);
- 5) "Sargeņģelis" – nodarbības sociālo prasmju attīstīšanai bērnu audzināšanā vecākam, kurš audzina bērnu vecumā līdz 2 gadiem, vai māmiņai, kura ir mazuļa gaidībās (20 nodarbības gadā).

Grupu komplektēšana notiek sadarbībā ar sociālajiem darbiniekiem un psihologiem, bāriņtiesu, Valsts probācijas dienestu, izglītības pārvaldi un citām institūcijām, kas klientus informē par grupu nodarbībām un iesaka tās apmeklēt. Informācija tiek publicēta arī Jelgavas valstspilsētas pašvaldības izdevumā "Jelgavas Vēstnesis", sociālo tīklu platformās, mājaslapās.

Eiropas Sociālā fonda projekta ietvaros tiek piedāvātas izglītojošas lekcijas un nodarbības "Gudro vecāku skola". Šīs lekcijas vērstas uz dažādām ar bērnu veselību saistītām tēmām, tajā skaitā par emocionālo audzināšanu, attiecībām ģimenē. Tās tiek īstenotas kopš 2018. gada, katru mācību gadu 8–16 semināri 1–2 reizes mēnesī.

Jelgavas valstspilsētas pašvaldības pieaugušo izglītības iestādes "Zemgales reģiona kompetenču attīstības centrs" mājaslapā ir pieejamas video lekcijas kā psihoemocionālais un pedagoģiskais atbalsts vecākiem bērnu un pusaudžu audzināšanas procesā. Šie semināri ir notikuši klātienē vai attālināti un šobrīd ir brīvi pieejami jebkuram interesentam.

2. Mācībām var pieteikties pašvaldības administratīvajā teritorijā deklarētas personas, arī vecāki, kas nav institūciju redzeslokā.
3. Mācības tiek nodrošinātas bez maksas.
4. Eiropas Sociālā fonda projektā piesaistītais finansējums ir 18 308,88 EUR.
5. Pašvaldība nenodrošina mācību vecākiem apmeklēšanu citā pašvaldībā vai pie privātā pakalpojumu sniedzēja.

Jēkabpils novada pašvaldība

1. Jēkabpils novada sociālajā dienestā tiek organizētas izglītojošās atbalsta grupas vecākiem “Bērnu emocionālā audzināšana” un “Ceļvedis, audzinot pusaudzi”, abosursos 10 nodarbības, apmācību skaits – 15 stundas. Mācības tiek organizētas pēc pieprasījuma, gada laikā vecākiem tiek organizētas 12–15 atbalsta grupas, katrā vidēji piedalās 12 vecāki. Informācija par mācībām pieejama pašvaldības mājaslapā, sociālā dienesta informācijas stendā un Ģimenes atbalsta centrā. Klientus pakalpojumu saņemšanai uzrunā sociālie darbinieki vai Ģimenes atbalsta centra speciālisti.
2. Mācības ir pieejamas jebkuram interesantam, primāri – vecākiem, kuri ir sociālā dienesta redzeslokā.
3. Mācības tiek nodrošinātas bez maksas.
4. Līdzekļu apmēru nav iespējams nodalīt no sociālā dienesta budžeta.
5. Pašvaldība sadarbības ietvaros nodrošina mācību vecākiem apmeklēšanu arī nevalstiskajās organizācijās.

Jūrmalas valstspilsētas pašvaldība

1. Pašvaldībā vecākiem tiek īstenoti sarunu cikli par pašnāvības riskiem un to atpazīšanu pusaudžu vecumposmā. Kopā 2021. gadā tika novadītas 16 nodarbības. Informācija vecākiem tika nodota, izmantojot pašvaldības saziņas līdzekļu starpniecību (sociālie tīkli, mājaslapa, avīze) un ar skolvadības sistēmas *e-klase* starpniecību. Arī 2022. gada rudenī tiks piedāvāti sarunu cikli, paplašinot tematu arī ar citām mentālām pusaudžu problēmām un to riskiem.

Tāpat pašvaldībā tiek izmantots SIA "Mācību centrs MKB" rehabilitācijas pakalpojums 16 stundu apjomā personām, kuras ir bijušas vardarbīgas vai arī baidās, ka tās varētu izturēties vardarbīgi. Par pakalpojuma iespējamību vecāki informāciju saņem izglītības iestādē, Jūrmalas bāriņtiesā vai Jūrmalas valstspilsētas pašvaldības Sociālajā dienestā. Pakalpojuma biežums tiek organizēts pēc pieprasījuma, vidēji trīs grupas gadā.

Vecāku izglītošana notiek arī pašvaldības dibinātajās izglītības iestādēs.

2. Lekciju kurss vecākiem bija pieejams visiem pašvaldības iedzīvotājiem. Savukārt rehabilitācijas pakalpojums pieejams personām, kuras ir bijušas vardarbīgas vai arī baidās, ka tās varētu izturēties vardarbīgi.

3. Tiešsaistes lekciju kurss vecākiem bija pieejams bez maksas. Valsts nodrošinātu bezmaksas rehabilitācijas pakalpojumu saņem gadījumos, kad ģimenē ir nepilngadīgi bērni.

4. Sarunu cikliem 2022. gadā ielānoti līdzekļi 2000 EUR.

5. Vecākiem tiek piedāvāts apmeklēt arī nodibinājuma "Centrs Dardedze" mācības "Ceļvedis, audzinot pusaudzi" vai "Bērnu emocionālā audzināšana". 2022. gadā šo iespēju izmantoja tikai viena mamma par saviem līdzekļiem.

Krāslavas novada pašvaldība

1. Krāslavas novada pašvaldības iestāde "Sociālais dienests" piedāvā apmeklēt atbalsta grupas vecākiem "Ceļvedis, audzinot pusaudzi". Nodarbību ciklu veido 10 nodarbības Mācību grupas tiek komplektētas pēc vajadzības, kad interesantu skaits atbilst grupas dalībnieku skaitam.

Iestāde "Sociālais dienests" koordinē arī sociālās rehabilitācijas pakalpojumu vardarbību veikušām pilngadīgām personām. Šīs programmas ietvaros ir iespēja pieteikties arī vecākiem, kuri izjūt nepieciešamību apgūt tādas saskarsmes prasmes, lai bērnu audzināšanā un disciplinēšanā netiku pielietotas vardarbīgas disciplinēšanas metodes. Pakalpojuma dalībniekiem ir paredzētas vai nu grupu nodarbības (16 nodarbības), vai arī individuālās psihologa konsultācijas (16 konsultācijas). Mācību grupas tiek komplektētas pēc vajadzības, kad interesantu skaits atbilst grupas dalībnieku skaitam. Sociālie darbinieki informē savus klientus.

2. Grupā "Ceļvedis, audzinot pusaudzi" piedalās sociālā dienesta sociālo darbinieku redzeslokā esošo ģimeņu vecāki. Pārējām grupām var pieteikties ikviens.

3. Nodarbības notiek bez maksas iestādes "Sociālā dienests" klientiem.

4. Pašvaldība neplāno budžetā līdzekļus vecāku izglītošanai.
5. Pašvaldība sadarbības ietvaros nenodrošina mācību vecākiem apmeklēšanu citā pašvaldībā.

Kuldīgas novada pašvaldība

1. Kuldīgas novada pašvaldības aģentūrā “Sociālais dienests” tiek īstenotas mācības vecākiem par bērnu, pusaudžu emocionālo audzināšanu, komunikāciju, bērna attīstību, drošu piesaisti, disciplinēšanu, vecāku prasmēm u.c. Mācību cikls parasti sastāv no 10 nodarbībām. Viens vecāks var izvēlēties vairākus mācību ciklus. Mācības nodrošina pakalpojuma sniedzēji, ar kuriem aģentūra noslēdza līgumu. Mācības tiek organizētas pēc nepieciešamības, komplektējot grupu, un parasti notiek reizi nedēļā. Vecāki tiek informēti ar sociālo darbinieku starpniecību, informācija tiek ievietota aģentūras mājaslapā un sociālajos medijos.
2. Mācības paredzētas jebkuram vecākam.
3. Mācības tiek nodrošinātas bez maksas.
4. Aģentūra 2022. gadā vecāku izglītošanai ielānoja 14 000 EUR, paredzot izglītojošas nodarbības 20 grupām. Parasti vienā grupā mācības notiek 10–15 vecākiem.
5. Nav bijusi nepieciešamība vecākiem nodrošināt mācību apmeklēšanu citā pašvaldībā vai pie privātā pakalpojumu sniedzēja.

Ķekavas novada pašvaldība

1. Ķekavas novada sociālais dienests nodrošina bērnu vecākiem izglītojošus kursus “Bērnu emocionālā audzināšana”. Kursi tiek organizēti divas reizes gadā, katrā kursā ir desmit nodarbības. Informācija par kursiem tiek izvietota pašvaldības mājaslapā.

Līdz šim realizētas arī izglītojošas un atbalsta grupas, piemēram, programma “Ceļvedis, audzinot pusaudzi”, atbalsta grupa jauniešiem pēc centra “Marta” projekta “Drosme rūpēties! Vardarbības prevencija jauniešu vidē”. Vecākiem novadīta viena grupa, pielāgojot programmu “STOP 4–7”, un viena grupa, realizējot projekta ietvaros apmācības programmu “STOP 4–7”. Parasti tiek organizētas desmit nodarbības. Grupas tiek organizētas vienu vai divas reizes gadā. Dalībnieku skaits vecāku atbalsta grupās var būt dažāds, optimāli 8–12 dalībnieki, taču nodarbības organizē arī trim dalībniekiem. Vecākus informē, izmantojot skolvadības sistēmu *e-klase*, uzrunājot individuāli (sociālā dienesta klientus), ievietojot paziņojumu vietējā laikrakstā, ar sociālo tīklu palīdzību.

2. Mācības ir pieejamas jebkuram interesentam.
3. Tētiem šādas apmācības ir bezmaksas. Programma “Bērnu emocionālā audzināšana” un “Ceļvedis, audzinot pusaudzi” pašvaldībā deklarētajiem iedzīvotājiem notiek bez maksas.
4. Mācībām novirzītie līdzekļi netiek nodalīti no pārējā budžeta.
5. Sadarbības ietvaros pašvaldība var izvērtēt iespēju nodrošināt pašvaldības apmaksātu dalību vecāku atbalsta grupu apmeklējumam citā pašvaldībā.

Liepājas valstspilsētas pašvaldība

1. Liepājas pilsētas pašvaldības iestādē “Liepājas pilsētas Domes Sociālais dienests” ģimenēm ar bērniem tiek nodrošināti šādi atbalsta un izglītojoši pasākumi:

- 1) Agrīnās intervences pakalpojums ģimenei ar bērniem. Tā ir atbalsta programma vecākiem, realizējot preventīvo pasākumu kopumu, lai veicinātu vardarbības pret bērnu mazināšanu. Pakalpojumu nodrošina Sociālā atbalsta un izglītības fonda Kurzemes ģimeņu atbalsta centrs “Liepāja”. Agrīnās intervences pakalpojums tiek sniegts nepārtraukti gada garumā.
- 2) Mācību programma “Bērna emocionālā audzināšana”, ko realizē nelielās grupās divu stundu ilgās nodarbībās vienu reizi nedēļā. Apmācību biežums tiek īstenots pēc nepieciešamības.
- 3) apmācību programma “Ceļvedis, audzinot pusaudzi”, ko realizē nelielās grupās, aptuveni 3 stundu ilgās nodarbībās vienu reizi nedēļā. Apmācību biežums tiek īstenots pēc nepieciešamības.

Ģimenes tiek uzrunātas individuāli. Lai apmācību grupas tiktu uzskatītas par nokomplektētām kā minimums grupā nepieciešami 6 dalībnieki.

Vecākiem tiek nodrošināts arī vardarbīgas uzvedības mazināšanas pakalpojums saskaņā ar Ministru kabineta 2014. gada 23. decembra noteikumiem Nr. 790 “Sociālās rehabilitācijas pakalpojumu sniegšanas kārtība no vardarbības cietušām un vardarbību veikušām pilngadīgām personām”. Lai apmācību grupa tiktu uzskatīta par nokomplektētu, grupā ir jāpiedalās no 4–12 dalībniekiem. Ja ir tiesas lēmums, ar vienu cilvēku strādā divi speciālisti. Potenciālie grupas dalībnieki tiek uzrunāti individuāli.

Iestādē "Liepājas pilsētas Domes Sociālais dienests" pašlaik notiek divu veidu nodarbības vecākiem – viena grupa ir vecākiem, kuri audzina nepilngadīgus bērnus, trīs grupas ir pilngadīgajām personām bez bērniem un vecākiem, kuriem ir atņemtas aizgādības tiesības.

2. Agrīnās intervences pakalpojumu piešķir sociālā riska situācijā esošai personai, kurai ir bērns vecumā no 3 mēnešiem līdz 3 gadiem, ja sociālais darbinieks ir sniedzis atzinumu par šī pakalpojuma nepieciešamību. Mācības "Bērna emocionālā audzināšana" un "Ceļvedis, audzinot pusaudzi" notiek iestādes "Liepājas pilsētas Domes Sociālais dienests" redzeslokā esošo ģimeņu vecākiem vai bērnu aprūpētājiem.

3. Mācības vecākiem ir pieejamas bez maksas.

4. 2022. gadā nebija nepieciešams novirzīt līdzekļus mācībām. Par 2023. gadā nepieciešamo līdzekļu apmēru nav informācijas, pakalpojumu sniedzēji nav informējuši par pakalpojumu izmaksām.

5. Pašvaldībai nav vajadzības nodrošināt vecākiem mācību apmeklēšanu citās pašvaldībās.

Limbažu novada pašvaldība

1. 2022. gadā sakarā ar administratīvi teritoriālo reformu un izmaiņām darbinieku noslodzē grupas netika organizētas. Iepriekš ir bijušas arī atbalsta grupas (mācību ciklā 10 nodarbības) vecākiem par dažādiem bērnu audzināšanas jautājumiem. Plānots pēc nepieciešamības šādu pakalpojumu turpināt nodrošināt.

2. Mācības bija pieejamas jebkuram interesentam.

3. Vecākiem mācības tika nodrošinātas bez maksas.

4. Limbažu novada Sociālais dienests mācības vecākiem nodrošina esošā budžeta ietvaros, izmantojot savus resursus.

5. Pašvaldība nenodrošina mācību vecākiem apmeklēšanu citā pašvaldībā vai pie privātā pakalpojumu sniedzēja.

Līvānu novada pašvaldība

1. Mācības kā atsevišķi pieejams pakalpojums par nevardarbīgām bērnu audzināšanas metodēm pašvaldībā bērnu likumiskajiem pārstāvjiem netiek nodrošināts.

Līvānu novada Sociālajā dienestā vecākiem ir iespēja apmeklēt grupu nodarbības “Ceļvedis pusaudža audzināšanā.” Informēti par iespēju vecāki tiek individuāli. Nodarbības notiek vienu reizi nedēļā. Nākotnē tiek plānots arī organizēt mācības grupās, dalībnieku skaits tiek plānots aptuveni no 8–10 personām. Informēt par grupu nodarbībām plānots, ievietojot informāciju pašvaldības mājaslapā.

Izglītojošais darbs ar bērnu likumiskajiem pārstāvjiem notiek Sociālajā dienestā individuālu konsultāciju veidā. Atsevišķos gadījumos skolās, organizējot vecāku sapulces, speciālisti uzrunā pieaugušos par šo tēmu.

2. Mācības “Ceļvedis pusaudža audzināšanā” notiek pašvaldības iedzīvotājiem, kuri ir izrādījuši vēlmi tās apgūt, kā arī Sociālā dienesta redzeslokā esošajiem klientiem.

3. Pašvaldībā nav ieviests minētais pakalpojums.

4. Pašvaldība savā budžetā nav plānojusi līdzekļus vecāku izglītošanai.

5. Pašvaldībai ir ilgstoša sadarbība ar Jēkabpils novada pakalpojumu sniedzējiem, taču pakalpojumi vairāk tiek izmantoti krīžu situācijās vai sociālā gadījuma vadīšanas procesā.

Ludzas novada pašvaldība

Vecāku izglītošana par bērnu nevardarbīgas disciplinēšanas metodēm notiek izglītības iestādēs.

Katrā pirmsskolas izglītības iestādē ir izstrādāta “Bērnu pozitīvās disciplinēšanas kārtība”, ar kuru katru gadu pedagogi iepazīstina bērnu vecākus. Pašvaldībā vecākiem par šiem jautājumiem mācības atsevišķi netiek organizētas.

Madonas novada pašvaldība

1. Madonas novada Sociālais dienests grupu mācības vecākiem par nevardarbīgām disciplinēšanas metodēm neīsteno. Mācības šobrīd tiek īstenotas Eiropas Sociālā fonda projekta ietvaros, un pašvaldība to redz arī turpmāk kā vienu no iespējām apmācību organizēšanai.

Pašvaldība pēdējos trīs gadus ir organizējusi publiskas vecāku konferences par dažādām tēmām.

2. Iespēja piedalīties konferencē bija jebkuram interesentam.

3. Konferences ir bezmaksas.

4. Pašvaldības budžetā konferenču rīkošanai ik gadu tiek atvēlēti 1500 EUR.

5. Pašvaldība nenodrošina mācību vecākiem apmeklēšanu citā pašvaldībā vai pie privātā pakalpojumu sniedzēja.

Mārupes novada pašvaldība

1. Laikā no 2019. gada rudenim līdz 2021. gada pavasarim notikušas 5 grupu (10 cilvēki) nodarbības “Bērnu emocionālā audzināšana”. Mācību apjoms 10 nodarbības. Vecākus informē Mārupes novada Sociālais dienests, informācija pieejama arī pašvaldības mājaslapā. Pandēmijas dēļ grupu nodarbības tika pārtrauktas. Kad nenotiek mācības un vecākam ir nepieciešamas zināšanas bērna disciplinēšanā, ir iespējams individuāls Sociālā dienesta psihologa konsultācijas apmeklējums.
2. Mācības ir pieejamas jebkuram novada vecākam.
3. Mācības tiek nodrošinātas bez maksas.
4. Mācības notiek Sociālā dienesta budžeta ietvaros.
5. Sociālais dienests sevišķi smagos gadījumos apmaksā psihologa konsultācijas nodibinājumā “Centrs Dardedze”.

Ogres novada pašvaldība

1. Ogres novada Sociālais dienests realizējis vienu apmācību programmas “Ceļvedis, audzinot pusaudzi” ciklu. Apmācības programma sastāv no 10 nodarbībām vecākiem, grupā līdz 10 dalībniekiem.

Vecākiem, kuriem nepieciešams pilnveidot konstruktīvas bērnu audzināšanas un bērnu disciplinēšanas prasmes, tiek piedāvātas individuālas psihologa konsultācijas, kuru mērķis ir pilnveidot vecāku izpratni par bērnu rīcības motīviem. Tās tiek piešķirtas uz personas iesnieguma pamata, piešķirto konsultāciju skaits – 10 vai 20 konsultācijas gadā.

Sociālajā dienestā pieejams sociālā mentora (ģimenes asistenta) pakalpojums ģimenēm ar bērniem, kuru spējas sociāli funkcionēt un iekļauties sabiedrībā ir apgrūtinātas.

Sadarbībā ar biedrību “Latvijas Kognitīvi biheiviorālās terapijas asociācija” un Pārresoru koordinācijas centru tiek realizēta multimodālās agrīnās intervences programma “STOP 4–7”. Programmas ietvaros tiek nodrošinātas 10 izglītojošas grupu nodarbības vecākiem par bērnu konstruktīvu disciplinēšanu. Vienā grupā tiek iekļauti līdz 15 bērnu vecākiem. Informācija par

nodarbībām tiek izplatīta pirmsskolas izglītības iestādēs un Ogres novada mājaslapā. 2022. gadā noticis viens nodarbību cikls, oktobrī tiek plānots vēl viens.

Eiropas Sociālā fonda projekta ietvaros Ogres novada Sporta centra veselības veicināšanas struktūrvienība Oveselība sadarbībā ar Ogres novada pirmsskolas izglītības iestādēm organizē nodarbību "Aktualitātes bērnu audzināšanā pirmsskolas vecuma periodā". Lekcijas laikā tiek pārrunāti jautājumi, kā disciplinēt bērnu, kādas ir bērnu emocionālās vajadzības, ja bērna uzvedība ir problemātiska, kā runāt ar bērnu, lai vecāks tiktu sadzirdēts, kā kvalitatīvi pavadīt laiku ar bērnu. Projekta ietvaros paredzētas 24 nodarbības, no kurām piecas tika īstenotas 2021. gadā, plānots, ka 2022. gadā tiks īstenotas 12 nodarbības, savukārt 2023. gadā – septiņas nodarbības. Dalībnieku skaits vienā nodarbībā – 15 pirmsskolas vecuma bērnu vecāki. Informācija par lekcijām pieejama pašvaldības mājaslapā, pirmsskolas izglītības iestādēs.

Piesaistot Eiropas Sociālā fonda līdzekļus, īstenotas arī atbalsta grupas nodarbības vecākiem, kuri audzina pusaudžus. Tajās tiek pārrunāti vecāku un pusaudža domstarpību cēloņi, pusaudža neatkarības robežas, pusaudžu savstarpējās nesaskaņas, pusaudžu jūtas, vēlmes un vajadzības. Informācija par lekcijām pieejama pašvaldības mājaslapā.

2023. gadā plānots īstenot brīvi pieejamu programmu "Bērnu emocionālā audzināšana", "Bez pēriena! Kā ar mīlestību un cieņu noteikt bērnam robežas." un multimodālās agrīnās intervences programmu "STOP 4–7" apmācības. Paredzēts, ka tiks veidotas 1–2 atbalsta grupas, katrā līdz 12 vecākiem.

2. Mācības pieejamas jebkuram interesentam. Sociālā dienesta organizētajās mācībās prioritāri tiek apzināti un piesaistīti vecāki, kuri ir Sociālā dienesta redzeslokā.

3. Pakalpojumi tiek nodrošināti bez maksas.

4. Programmas "STOP 4–7" izdevumus sedz Pārresoru koordinācijas centrs, ir pašvaldības līdzfinansējums. "Aktualitātes bērnu audzināšanā pirmsskolas vecuma periodā" nodarbības izmaksas 2022. gadā – 120 EUR (bez PVN). Atbalsta grupu mācību izdevumi nav nodalāmi no Sociālā dienesta budžeta.

5. Pašvaldība nenodrošina mācību vecākiem apmeklēšanu citā pašvaldībā vai pie privātā pakalpojumu sniedzēja.

Olaines novada pašvaldība

1. Pašvaldības Izglītības un kultūras nodaļa organizē lekcijas par dažādām ar bērnu saistītām tēmām. Tās notiek reizi pusgadā – trīs lekciju cikls vai vienu reizi gadā trīs lekcijas klātienē konferencē.

Aģentūra "Olaines sociālais dienests" organizē šādus izglītojošu grupu nodarbību ciklus par bērnu audzināšanas jautājumiem:

- 1) izglītojošu grupu 10 nodarbību cikls "Bērnu emocionālā audzināšana". 2022. gadā organizēts viens nodarbību cikls klātienē formātā (bilingvāli);
- 2) izglītojošu grupu 10 nodarbību cikls "Ceļvedis, audzinot pusaudzi". 2022. gadā organizēti divi 10 nodarbību cikli klātienē formātā (latviešu un krievu valodā);
- 3) atbalsta un izglītojošo 12 nodarbību cikls "Sargeņģelis" jauniešiem, kuri ir bērniņa gaidībās vai audzina mazuli vecumā līdz diviem gadiem. 2022. gadā organizēts viens 12 nodarbību cikls klātienē;
- 4) izglītojošo grupu sešu nodarbību cikls "Pozitīva audzināšana laimīgiem bērniem!". Apmācību cikla tēma – kāpēc "nē" pierīenam. Katrs nodarbību cikls tiek organizēts 1–2 reizes gadā. Nodarbības nepieciešamības gadījumā tiek vadītas bilingvāli.

Informācija par lekcijām un nodarbībām tiek ievietota sociālajos tīkos, pašvaldības mājaslapā, informatīvajā izdevumā "Olaines domes vēstis", informatīvajos stendos Olainē un Olaines pagasta novada teritoriālajos centros, nosūtīta izglītības iestādēm (tostarp ar *e-klase* un *Mykoob* starpniecību) un sabiedriskajām organizācijām, aģentūras "Olaines sociālais dienests" klienti tiek uzrunāti individuāli.

2. Lekcijas pieejamas jebkuram interesentam. Aģentūras "Olaines sociālais dienests" nodarbībās var piedalīties jebkurš bērna aprūpes veicējs, kuram deklarēta dzīvesvieta pašvaldības teritorijā vai personas faktiskās dzīvesvietas adrese ir pašvaldības teritorijā, un persona atbilst izglītojošo nodarbību mērķa grupai.

3. Lekcijas tiek nodrošinātas bez maksas.

4. Pašvaldības Izglītības un kultūras nodaļas budžetā ieplānoti finanšu līdzekļi līdz 1000 EUR pasākumiem (konference vai sarunu vakari). Izglītojošo grupu nodarbību nodrošināšanai plānoti vidēji 2500 EUR gadā.

5. Aģentūra "Olaines sociālais dienests" sadarbības ietvaros ar citu pašvaldību vai privāto pakalpojuma sniedzēju nenodrošina vecākiem dalību apmācībās.

Preiļu novada pašvaldība

1.–3. Pašvaldībā mācības vecākiem par nevardarbīgām bērna disciplinēšanas metodēm tiek īstenotas tikai individuāli gadījumos, kad vecāki vērsas pēc palīdzības Preiļu novada Labklājības pārvaldes sociālajā dienestā, lai saņemtu psihologa konsultācijas. Psihologs konsultāciju laikā (ne biežāk kā reizi nedēļā) izglīto vecākus, savā darbā pielietojot zināšanas, kas gūtas apmācībuursos "Bērna emocionālā audzināšana", "Bez pēriena" vai "Ceļvedis, audzinot pusaudzi" atkarībā no ģimenē augošo bērnu vecuma.

Izglītības iestādēs 1–2 reizes gadā tiek organizētas skolēnu klases vecāku sapulces, kur tiek aktualizēti jautājumi par pozitīvas un nevardarbīgas disciplinēšanas metodēm. Tāpat vecākiem pieejamas individuālas konsultācijas pie psihologa un sociālā pedagoga.

4. Līdz šim atsevišķi līdzekļi pašvaldības budžetā vecāku izglītošanai nav tikuši paredzēti.

5. Līdz šim vecāki nav izteikuši vēlmi nodrošināt mācības citā pašvaldībā vai pie privātā pakalpojuma sniedzēja

Ropažu novada pašvaldība

1. Pašvaldības Izglītības, jaunatnes lietu, kultūras un sporta departaments organizējis izglītojošus vebinārus vecākiem par pusaudžu uzvedības problēmām, atbalstu savam bērnam, kontakta ar jauniešu uzlabošanu un rīcību problēmgadījumos (mobings, narkotikas, problēmas ar draugiem u.tml.). Vecākus informē, izvietojot informāciju skolvadības sistēmās *e-klasē* vai ELIIS.

2. Mācības paredzētas vecākiem un skolotājiem.

3. Mācības apmaksā no pašvaldības budžeta.

4. Departaments budžetā plāno līdzekļus vecāku izglītošanai aptuveni 1000 EUR.

5. Ropažu novada Sociālā dienesta atbalsta pasākumos ir paredzēts ģimeņu atbalsts izglītojošu pasākumu veidā, kas var būt arī pie privāta pakalpojuma sniedzēja un sadarbībā ar citām pašvaldībām.

Rēzeknes novada pašvaldība

Pašvaldībā netiek organizētas apmācības vecākiem par nevardarbīgām bērna disciplinēšanas metodēm. Vecākiem tiek piedāvāta iespēja apmeklēt grupu nodarbības un individuālās konsultācijas vardarbīgas uzvedības mazināšanai un konsultācijas par nevardarbīgu komunikāciju ar bērnu.

Rēzeknes valstspilsētas pašvaldība

1. Pašvaldībā tiek īstenotas mācības vecākiem par nevardarbīgām bērna disciplinēšanas metodēm. Mācības nodrošina nevalstiskās organizācijas "Eņģeļi ar mums", "Rēzeknes Māmiņu klubs", organizējot vecākiem izglītojošas lekcijas. Pašvaldības iestādes, piemēram, izglītības iestādes, pieaicina vieslektoros par vecākiem aktuālām tēmām bērnu audzināšanā. Rēzeknes valstspilsētas pašvaldības pārvalde "Sociālās dienests" organizē apmācību ciklus "Bērnu emocionālā audzināšana" (divas reizes gadā), "Ceļvedis, audzinot pusaudzi" (divas reizes gadā), multimodālā agrīnās intervences programma pirmsskolas vecuma bērniem ar uzvedības grūtībām "STOP 4–7" (divas reizes gadā). Nodarbību biežums ir atkarīgs no vecāku pieprasījuma un valstī noteiktiem ierobežojumiem. Lai nokomplektētu grupas "Bērnu emocionālā audzināšana", "Ceļvedis, audzinot pusaudzi", intervences programma "STOP 4–7" ir jābūt vismaz 12 personām. Par izglītojošajām lekcijām skolas un pirmsskolas izglītības iestādes informāciju ievieto skolvadības sistēmā. Par nevalstisko organizāciju rīkotajām apmācībām informācija tiek ievietota sociālajos tīklos un pašvaldības mājaslapā.

2. Mācības ir pieejamas jebkuram interesantam.

3. Pašvaldības administratīvajā teritorijā dzīvojošiem vecākiem visas apmācības tiek nodrošinātas bez maksas.

4. Pašvaldības iestādes vecāku izglītošanu nodrošina budžeta līdzekļu ietvaros.

5. Nav bijusi nepieciešamība nodrošināt mācību vecākiem apmeklēšanu citā pašvaldībā vai pie privātā pakalpojumu sniedzēja.

Rīgas valstspilsētas pašvaldība

1. 2021. gadā pašvaldības iedzīvotājiem bija pieejami šādi izglītojoši pakalpojumi:

- 1) programma "Bērnu emocionālā audzināšana". Rīgas Sociālā dienesta klientiem gada laikā tika organizēti 8 nodarbību cikli (viens nodarbību cikls – 10 nodarbības). Pārējiem vecākiem gada laikā tika organizētas 6 grupas (6 nodarbību cikli, viens nodarbību cikls – 10 nodarbības).
- 2) programma "Ceļvedis, audzinot pusaudzi". Sociālā dienesta klientiem gada laikā organizēti 8 nodarbību cikli (viens nodarbību cikls – 10 nodarbības).
- 3) atvērtās atbalsta grupas vecākiem, kuri audzina bērnus vecumā no 0 līdz 2 gadiem un grūtniecēm. Mērķis sniegt izglītojošu atbalstu un zināšanas par mazo bērnu attīstību un aprūpi pirmajos 2 dzīves gados un attīstīt nepieciešamās vecāku prasmes un iemaņas mazu bērnu aprūpē. Sociālā dienesta klientiem gada laikā organizēti 2 nodarbību cikli (viens nodarbību cikls – 20 nodarbības).
- 4) nodarbības vecākiem par bērnu uzvedības problēmu rašanās cēloņiem (25 nodarbības). Mērķis – pilnveidot vecāku prasmes un izpratni par bērnu attīstības uzdevumiem un cēloņsakarībām dažādos vecumposmos.
- 5) izglītojoša programma (divi nodarbību cikli gada laikā, vienā ciklā 8 nodarbības) par vecāku kompetences stiprināšanu bērnu un pusaudžu audzināšanā. Mērķis – sniegt vecākiem zināšanas par to, kā veidot veiksmīgu sadarbību ar saviem bērniem, vienlaicīgi veicinot bērnam pārliecību par sevi un rosinot attīstīt radošuma un atbildības iemaņas.
- 6) izglītojoša programma (6 nodarbību cikli gada laikā, viens cikls – 10 nodarbības) vecākiem par bērna audzināšanas sistēmu bērna harmoniskas personības attīstībai. Mērķis – sekmēt labvēlīgas un cieņpilnas attiecības ar bērnu, veicinot bērna vispusīgu emocionālo, garīgo un radošo attīstību.
- 7) izglītojoša programma (atbalsta grupas) (8 nodarbību cikli, vienā ciklā 8 nodarbības) viena vecāka ģimenēm (izņemot sociālā dienesta klientus). Mērķis – sniegt emocionālu atbalstu un zināšanas par viena vecāka ģimenē augošu bērnu attīstības un audzināšanas aspektiem, atbalsta metodēm veselīgai bērna attīstībai, kā rūpēties par savu pašsajūtu un kā veidot attiecības un karjeru.
- 8) nodarbības pirmsskolas un sākumskolas vecuma bērnu vecākiem par drošu piesaisti un tās stiprināšanas nozīmi (16 nodarbības). Mērķis – sniegt zināšanas un attīstīt izpratni par drošas piesaistes pamatprincipiem, uzlabojot vecāku prasmes veidot veiksmīgu saskarsmi un uzticības pilnas attiecības ar bērnu.

- 9) nodarbības vecākiem par bērnu audzināšanas jautājumiem (48 nodarbības). Mērķis – pilnveidot vecāku izpratni un prasmes veidot atbalstošu psihoemocionālo vidi bērnu attīstībai.

Lai nodrošinātu nodarbību kvalitāti, dalībnieku skaits katrā pakalpojumā ir ierobežots, vidēji no 12 līdz 20 personām vienā grupā.

Informācija par pakalpojumiem tiek publiskota gan sociālajos tīklos (mājaslapā, *facebook* u.c.), gan izmantojot mediju un izglītības iestāžu informēšanas iespēju starpniecību. Klientus uzrunā arī individuāli.

Eiropas Sociālā fonda projekta ietvaros vecākiem ir pieejamas apzinātības veicināšanas nodarbības garīgās veselības veicināšanai, kur viena no tēmām, kas tiek apskatīta, ir “Apzināta bērnu audzināšana digitālajā laikmetā”. Tajā tiek sniegta informācija par bērnu audzināšanā izmantojamām motivācijas sistēmām, bērna vajadzībām un paša vecāka emocionālo pašregulāciju.

2. Pakalpojumi ir pieejami jebkurai pašvaldībā deklarētai ģimenei ar bērniem.

3. Visi pakalpojumi pašvaldībā deklarētajām ģimenēm ir bez maksas.

4. 2021. gadā pakalpojumu īstenošanai no pašvaldības budžeta plānots finansējums 70 626 EUR.

5. Pašvaldība nenodrošina mācību vecākiem apmeklēšanu citā pašvaldībā vai pie privātā pakalpojumu sniedzēja.

Salaspils novada pašvaldība

1. Vienā pirmsskolas izglītības iestādē 1 reizi mācību gadā notiek 36 stundu apmācības “Bērnu emocionālā audzināšana”, kuras vada iestādes psiholoģe. Apmācības notiek gan klātienē, gan attālināti. Tiek aicināti pirmsskolas izglītības iestāžu bērnu vecāki. Informācija tiek sniegta visām iestādēm, un pēc tam vecākiem pieejama bērna grupiņā.

Citā pirmsskolas izglītības iestādē 2 reizes mācību gadā notiek iestādes psihologa vadītas lekcijas “Bērnu disciplinēšanas metodes”, kurās tiek skaidrotas disciplinēšanas metodes, tiek ietvertas dažādu audzināšanas situāciju analīzes, un skaidrots kā panākt bērna uzvedības maiņu. Lekcijas notiek iestādes bērnu vecākiem, kuri tiek aicināti, ievietojot informāciju ELIIS žurnālā vai izmantojot *Whatsapp* saziņu.

Tāpat Salaspils novada Sociālais dienests organizē grupu apmācības vecākiem “Bērnu emocionālā audzināšana” un “Ceļvedis audzinot pusaudzi”, kuru ietvarā vecākiem tiek palīdzēts apgūt

nevardarbīgas audzināšanas metodes. Grupas tiek organizētas pēc nepieciešamības. Parasti tās tiek organizētas dienesta klientiem, bet, lai nodrošinātu grupu piepildījumu, tiek aicināti pievienoties visi interesenti. Informācija par plānotajām apmācībām tiek sniegta pašvaldības izglītības iestādēm, iestāžu atbalsta personām.

Atbilstoši izglītības attīstības stratēģiskajam plānam 2023./2024. mācību gadā iepļānotas lekcijas vecākiem par bērnu audzināšanas jautājumiem.

2. Mācības ir pieejamas jebkuram interesentam.

3. Mācības tiek nodrošinātas bez maksas.

4. 2022. gada budžetā mācībām vecākiem tika paredzēti 1720 EUR.

5. Pašvaldība nenodrošina mācību vecākiem apmeklēšanu citā pašvaldībā vai pie privātā pakalpojumu sniedzēja.

Saldus novada pašvaldība

1. Saldus novada pašvaldības aģentūra "Sociālais dienests" 2022. gadā nodrošināja izglītojošas nodarbības vecākiem "Bērnu emocionālā audzināšana" (2 grupām, 10 nodarbības ciklā), "Ceļvedis, audzinot pusaudzi" (3 grupām, 10 nodarbības ciklā) un "Atbalsta grupas vecākiem" (3 grupām, 10 nodarbības ciklā). Tiek organizētas arī nodarbības "Cieņpilna komunikācija" (visbiežāk notiek 10 nodarbības), "Bez pēriena" (6 nodarbības). Tiešsaistē tiek rīkotas grupu nodarbības "Sargeņģelis", kas paredzēta vecākiem, kuriem ir bērniņš vecumā līdz 2 gadu vecumam. Par tām informācija pieejama sociālajos tīklos.

Par nodarbībām vecākus informē sociālais darbinieks, ievērojot darbinieku kapacitāti, nodarbības tiek organizētas lokāli, kur konkrētā brīdī ir vislielākā nepieciešamība.

2. Šobrīd nodarbības nevar nodrošināt jebkuram interesentam, līdz ar to visvairāk pakalpojumu saņem vecāki, kuri jau ir sociālā darbinieka redzeslokā, kuram jau konstatētās kādas grūtības vai prasmju trūkums. Nodarbības "Sargeņģelis" ir brīvi pieejamas jebkuram interesentam.

3. Mācības tiek nodrošinātas bez maksas.

4. Pašvaldības budžetā netiek plāni līdzekļi vecāku izglītošanai. Finansējums vecāku izglītošanai plānots 5 izglītības iestāžu budžetos.

5. Pašvaldība nenodrošina mācību vecākiem apmeklēšanu citā pašvaldībā vai pie privātā pakalpojumu sniedzēja.

Saulkrastu novada pašvaldība

1. Pašvaldībā reizi gadā tiek īstenotas izglītojošās programmas “Bērnu emocionālā audzināšana” un “Ceļvedis, audzinot pusaudzi”. Informācija par mācībām ir pieejama pašvaldības mājaslapā, sociālajos tīklos, plašsaziņas līdzekļos, informatīvajos stendos, kā arī sociālais darbinieks informē klientus individuāli.
2. Izglītojošās mācības ir pieejamas jebkurai vecākam interesentam, kura dzīvesvieta deklarēta Saulkrastu novadā.
3. Mācības tiek nodrošinātas bez maksas.
4. 2022. gadā katrai programmai tika atvēlēti 1400 EUR. 2023. gada budžets atbildes sniegšanas brīdī nav sagatavots.
5. Jebkura situācija tiek izvērtēta un nepieciešamības gadījumā pašvaldība sadarbības ietvaros nodrošinās mācību apmeklēšanu citā pašvaldībā vai pie privātā pakalpojumu sniedzēja.

Siguldas novada pašvaldība

1. Siguldas novada pašvaldības Sociālais dienests organizē izglītojošas grupu nodarbības. Vecākiem ir iespēja apmeklēt bez maksas izglītojošas nodarbības “Bērnu emocionālā audzināšana” (10 nodarbību cikls) un “Ceļvedis, audzinot pusaudzi” (10 nodarbību cikls), kas tiek īstenots sadarbībā ar biedrību “Māksla labsajūtai”.

2022. gada martā pašvaldība ir noslēgusi līgumu ar Pārresoru koordinācijas centru un biedrību “Latvijas Kognitīvi biheiviorālās terapijas asociācija” par multimodālas agrīnās intervences programmas “STOP 4–7” ieviešanu un īstenošanu. Maijā darbu uzsāka pirmā apmācīto speciālistu grupa, sniedzot atbalstu deviņiem bērniem un viņu ģimenēm Siguldas novada pirmsskolās. Septembrī darbu uzsāka otrā darba grupa.

Siguldas Valsts ģimnāzija rīko dažādas iedvesmas lekcijas, kompetenču kursus. 2021./2022. mācību gadā notikuši šādi semināri – “Kā orientēties pārmaiņās un nepārtrauktās pārmaiņās?”; “Pusaudžu motivācijas attīstīšanas un komunikācijas iespējas”; “Kā runāt ar jauniem par karjeru”; “Integrāls skatījums uz cilvēka labsajūtu.”

2. Mācības “Bērnu emocionālā audzināšana” un “Ceļvedis, audzinot pusaudzi” ir pieejamas Sociālā dienesta klientiem. Programma “STOP 4–7” pieejama jebkurai ģimenei ar bērnu, kam ir

problemātiska uzvedība. Siguldas Valsts ģimnāzijas rīkotās lekcijas ir pieejamas jebkuram interesentam.

3. Mācības tiek nodrošinātas bez maksas.

4. 2022. gada budžetā šim mērķim nav bijis iekļauts finansējums. 2023. gada budžets atbildes sniegšanas brīdī vēl tiek plānots. Lekcijas Siguldas Valsts ģimnāzijā tiek rīkotas par šīs iestādes līdzekļiem.

5. Siguldas novada pašvaldībai ir noslēgts līgums ar psiholoģijas doktori, profesori Baibu Martinsoni par psihologa konsultācijām Siguldas novada izglītības iestāžu audzēkņiem, vecākiem un pedagogiem.

Smiltenes novada pašvaldība

1. Smiltenes novada pašvaldības iestāde "Smiltenes novada Sociālais dienests" organizē "Ceļvedis, audzinot pusaudzi" un "Bērnu emocionālā audzināšana" apmācības. Mācības tiek organizētas paralēli vairākās vietās vienlaicīgi, lai pakalpojumu nodrošinātu pēc iespējas tuvāk dzīvesvietai, vismaz 3–4 reizes gadā. Iestāde informē katru vecāku personīgi, uzaicinot piedalīties apmācību grupās.

Smiltenes novada Izglītības pārvalde organizē lekcijas ciklā "Iepazīsti savu bērnu", kurā vecākiem tiek nodrošinātas apmācības par bērnu pozitīvu disciplinēšanu un audzināšanu.

2. Mācības paredzētas iestādes "Smiltenes novada Sociālais dienests" klientu ģimenēm. Izglītības pārvaldes lekcijas pieejamas ikvienam.

3. Iestādes "Smiltenes novada Sociālais dienests" klientu ģimenēm apmācības tiek nodrošinātas bez maksas.

4. Iestādes "Smiltenes novada Sociālais dienests" budžetā ir iekļauti budžeta līdzekļi atbalsta grupām ģimenēm ar bērniem izglītojošu un atbalstošu nodarbību nodrošināšanai 1125 EUR gadā

5. Pašvaldība nenodrošina mācību vecākiem apmeklējumu citā pašvaldībā vai pie privātā pakalpojumu sniedzēja.

Talsu novada pašvaldība

1. Pašvaldībā tiek īstenotas mācības “Bērnu emocionālā audzināšana” un “Ceļvedis, audzinot pusaudzi”. Mācības nodrošina vienu reizi ceturksnī. Sociālie darbinieki informē vecākus par iespēju vecākiem apmeklēt mācības.

Arī Talsu novada izglītības iestādes regulāri rīko izglītojošus informatīvus pasākumus, kuros izglītības iestādes audzēkņu vecāki var piedalīties.

2. Mācības ir paredzētas jebkuram Talsu novadā dzīvojošam vecākam.

3. Mācības tiek nodrošinātas bez maksas.

4. Pašvaldība neplāno budžetā līdzekļus vecāku izglītošanā.

5. Pašvaldība nenodrošina mācību vecākiem apmeklēšanu citā pašvaldībā vai pie privātā pakalpojumu sniedzēja.

Tukuma novada pašvaldība

1. Tukuma novada pašvaldības iestāde “Tukuma novada sociālais dienests” organizē atbalsta grupas vecākiem “Ceļvedis, audzinot pusaudzi” (10 nodarbības) un “Bērnu emocionālā audzināšana” (10 nodarbības). Mācības nodrošina nevalstiska organizācija pēc vajadzības. 2022. gadā notika viena atbalsta grupa vecākiem “Ceļvedis, audzinot pusaudzi” (piedalījās 7 dalībnieki) un viena atbalsta grupa vecākiem “Bērnu emocionālā audzināšana” (piedalījās 7 dalībnieki). Vecāki tiek uzrunāti individuāli.

Izglītības iestādēs vismaz divreiz gadā tiek organizētas “Vecāku dienas”, kurās tiek diskutēts par to, kā rīkoties, ja bērns atsakās darīt vai izliekas nedzirdam neko, bērnu attīstības vajadzībām un pieaugušo reakcijas risinājuma meklējumiem.

2. Iestāde “Tukuma novada sociālais dienests” nodrošina apmācības iestādes klientiem. Izglītības iestādēs mācības ir pieejamas visiem izglītības iestāžu izglītojamo vecākiem.

3. Mācības tiek nodrošinātas bez maksas.

4. 2022. gadā grupas “Ceļvedis audzinot pusaudzi” un “Bērnu emocionālā audzināšana” izmaksas bija 840 EUR par katru.

5. Iestāde "Tukuma novada sociālais dienests" sociālā darba ietvaros var sniegt atbalstu vecākam nodrošinot apmācību apmeklēšanu citā pašvaldībā vai pie privāta pakalpojuma sniedzēja, tai skaitā arī individuāli.

Valkas novada pašvaldība

1.–4. Atsevišķas mācības vecākiem netiek organizētas.

5. Pašvaldība nenodrošina mācību vecākiem apmeklēšanu citā pašvaldībā vai pie privātā pakalpojuma sniedzēja.

Valmieras novada pašvaldība

1. 2021. gadā un 2022. gada pirmajā pusē Valmieras novada Sociālo lietu pārvalde nav organizējusi atbalsta un izglītojošu grupu nodarbības vecākiem par nevardarbīgām bērna disciplinēšanas metodēm. Sociālo lietu pārvalde un Valmieras novada bāriņtiesa par nevardarbīgu bērnu disciplinēšanu informē individuālās konsultācijās.

Izglītības iestādēs izglītojamo vecākiem tiek nodrošināta programmu "STOP 4–7" un "Bērnu emocionālā audzināšana" apguve. 2021. un 2022. gadā izglītojamo vecākiem konkrētās izglītības iestādēs bija iespēja piedalīties pusaudžu psihoterapeita Nila Saksa-Konstantinova, psihoterapeites Lauras Valaines, psihoterapijas klīnikas ārstu Ernesta Pūliņa Ciņa, Dzintras Kozakas "Kā uzrunāt pusaudzi!", Gunitas Kauliņas "Kā palīdzēt savam bērnam", Baibas Martinsones "Emocionālā disciplinēšana. Atbalsts pozitīvai uzvedībai", psihoterapeites dr. Baibas Šmites (Gerharde) "Par pusaudžu vecuma īpatnībām un lietām uz ko vecākiem jāpievērš pastiprināta uzmanība" lekcijās, uzzināt psihiatra Devida Eberharda padomus par bērnu audzināšanas izaicinājumiem.

Par mācību iespēju vecāki tiek informēti skolvadības sistēmā *e-klase*, individuālās konsultācijās, pašvaldības mājaslapā, informatīvajā izdevumā.

2. Katra izglītības iestāde nodrošina mācības savas iestādes izglītojamo vecākiem. Individuālas sociālā darbinieka konsultācijas par nevardarbīgām bērna disciplinēšanas metodēm ir pieejamas jebkuram vecākam Valmieras novada administratīvajā teritorijā.

3. Mācības tiek nodrošinātas bez maksas.

4. Mācībām novirzīto līdzekļu apmēru nav iespējams nodalīt no pārējā budžeta.

5. Pašvaldībai 2022. gadā nav noslēgti sadarbības līgumi ar mācību organizācijām un privātiem pakalpojumu sniedzējiem citās pašvaldībās.

Varakļānu novada pašvaldība

1. Mācības tiek īstenotas pašvaldības izglītības iestādēs (Varakļānu vidusskola un pirmsskolas izglītības iestāde "Sprīdītis"), vecāku izglītojot par konfliktsituāciju risināšanu, kā arī sniedzot vispārīgu informāciju par bērnu audzināšanu. Mācības nodrošina nevalstiskās organizācijas vai komersants, kas nodarbojas ar attiecīgo pakalpojumu sniegšanu. Informācija vecākiem tiek nodota ar izglītības iestādes starpniecību, kā arī ievietota pašvaldības sociālajos tīklos. Mācības tiek organizētas vienu reizi mācību gada laikā.
2. Mācības ir pieejamas jebkuram interesantam.
3. Mācības tiek nodrošinātas bez maksas.
4. Pašvaldības budžetā tiek plānoti līdzekļi vecāku izglītošanai 500 EUR.
5. Līdz šim nav bijusi vajadzība mācības vecākiem apmeklēt citā pašvaldībā, vai pie privātā pakalpojuma sniedzēja.

Ventspils novada pašvaldība

1. Pašvaldība organizē apmācības vecākiem "Bērnu emocionālā audzināšana" (10 nodarbības kursā) un "Ceļvedis, audzinot pusaudzi" (10 nodarbības kursā). Katrs kurss tiek organizēts reizi mācību gadā, tajās piedalās 12–15 vecāki katrā grupā. Informācijas nodošanai izmanto pašvaldības mājaslapu.
2. Mācības ir pieejamas jebkuram interesantam.
3. Mācības tiek nodrošinātas bez maksas.
4. Pašvaldība katru gadu plāno finansējumu ap 2300 EUR vecāku izglītošanai.
5. Vecākiem tiek piedāvāts izmantot arī Pusaudžu resursu centra Ventspils filiāles sniegtos pakalpojumus, kā arī saņemt psihologa pakalpojumus dažādos novados.

Ventspils valstspilsētas pašvaldība

1. Pašvaldībā notiek pasākums "Garīgās veselības profilaktiskie pasākumi pirmsskolas un skolas izglītojamiem un viņu vecākiem", kurā vecāki tiek izglītoti par pirmsskolas vecuma bērnu sagatavošanu skolai, bērna adaptāciju, bērna emocionālo attīstību, vecuma posmu īpatnībām, iekļaušanos sabiedrībā, empātiju, arī kā izvairīties no potenciāliem uzvedības, ēšanas traucējumiem u.c. problēmjautājumiem. Šobrīd ir īstenoti 17 pasākumi, savukārt līdz 2023. gada beigām plānots nodrošināt vēl 25 garīgās veselības profilaktiskos pasākumus, t.sk. lekcijas bērnu vecākiem.

Pašvaldībā tiek īstenota agrīnās intervences programma "STOP 4-7". Mācības ietver 2 izvērtēšanas konsultācijas, 10 sociālo prasmju treniņu nodarbības bērniem (viena nodarbība nedēļā 6 stundu garumā), 10 vakara nodarbības vecākiem (2 h), 4 nodarbības ar bērnu pedagogiem, individuāls atbalsts bērniem, vecākiem un/vai pedagogiem atbilstoši vajadzībām. 2022. gadā tika organizētas 2 grupas, katrā grupā 12 bērni un viņu vecāki, 2023. gadā plānota 1 grupa 12 bērniem.

Pašvaldības iestādes "Ventspils pilsētas Sociālais dienests" sociālie darbinieki neregulāri organizē vecāku apmācību grupas "Bērna emocionālā audzināšana" (10 nodarbības). Tāpat epizodiski tiek realizētas atbalsta grupas nodarbības vecākiem "Saliec Puzli!", kuras saturu izveidojusi iestādes darbiniece sadarbībā ar skolu sociālo pedagogu. 7 nodarbībās tiek sniegts teorētisks ieskats dažādās tēmās: emocijas, disciplinēšana, temperaments u.c., kas palīdz vecākiem izzināt sevi un savu bērnu, kā arī pilnveidot savas zināšanas, daloties grupā ar citiem dalībniekiem savās idejās un pieredzē bērnu audzināšanas jautājumos.

Informācija par nodarbībām tiek popularizēta dažādās interneta vietnēs un sociālajos tīklos.

2. Mācības "Garīgās veselības profilaktiskie pasākumi pirmsskolas un skolas izglītojamiem un viņu vecākiem" pieejamas izglītības iestādes izvēlētās klases vai grupas izglītojamajiem un viņu vecākiem, pirmsskolas un skolas vecuma bērniem un viņu vecākiem. Programma "STOP 4-7" pieejama visu pirmsskolas izglītības iestāžu izglītojamajiem. Iestādes "Ventspils pilsētas Sociālais dienests" organizētās atbalsta grupas pieejamas ikvienam interesentam, bet primāri – iestādes klientiem.

3. Mācības tiek nodrošinātas bez maksas.

4. Ventspils Izglītības pārvaldes budžetā jau otro gadu plānots finansējums 10 000 EUR gadā publikācijām "Padomi vecākiem" laikrakstā "Ventas Balss". Izdevumi grupu nodarbībām nav nodalāmi no iestādes "Ventspils pilsētas Sociālais dienests" budžeta.

5. Pašvaldība nenodrošina mācību vecākiem apmeklēšanu citā pašvaldībā vai pie privātā pakalpojumu sniedzēja.

III. Biežāk pieejamo mācību saturs

“Sargēģelis”

Grupas mērķis ir palīdzēt jaunajām ģimenēm, sniedzot atbalstu, lai prasmīgi rūpētos un audzinātu bērniņu no dzimšanas līdz diviem gadiem. Mācības paredzētas arī mammām un tēviem, kas ir bērniņa gaidībās.

Programma ietver tādas tēmas kā:

1. Bērna attīstība no dzimšanas līdz 2 gadiem
2. Pozitīvas piesaistes veicināšana
3. Mazuļa barošana
4. Spēlēšanās no dzimšanas līdz 2 gadu vecumam
5. Emocijas. Kā nomierināt raudošu mazuli?
6. Mazuļa higiēna un vannošana
7. Zobu šķilšanās un kopšana
8. Mazuļa dienas režīms, miegs, midzināšana
9. Disciplinēšana jeb robežu likšana
10. Bērna drošība
11. Rūpes par sevi (stress, pēcdzemdību depresija)
12. Ķermeņa kontrole, podiņa lietošana
13. Grūtniecības plānošana, kontracepcijas metožu izvēle
14. Attiecības ģimenē⁸

“Kā ar mīlestību un cieņu noteikt bērnam robežas”

Mācību un atbalsta grupas pirmsskolas vecuma bērnu vecākiem, kurā iegūst zināšanas par robežu nospraušanu. Sešās nodarbībās tiek aplūkotas šādas tēmas:

1. Dažādu bērna audzināšanas metožu ietekme uz bērnu,
2. Spēja atpazīt un kontrolēt savas emocijas,
3. Pozitīvas pieejas, lai spētu ar bērnu sadarboties,

⁸ [Nodibinājuma “Centrs Dardedze” pakalpojums “Sargēģelis” \(grupu vadītājiem\) un izglītojoša atbalsta programma vecākiem “Sargēģelis”](#). [aplūkots 07.03.2023.]

4. Kā ar empātiju mācāties palīdzēt sev un savam bērnam pārvarēt emocionāli sakāpinātus un grūtus brīžus, kādi ikdienā gadās katram no mums.⁹

“Bērnu emocionālā audzināšana”

Kursā tiek aplūkota bērna attīstība no dzimšanas līdz 7 gadu vecumam. 10 nodarbībās tiek aplūktas šādas tēmas:

1. Izpratne par bērna attīstību un temperamentu
2. Kā veicināt ķermeņa kontroli un pozitīvu pašvērtējumu
3. Kā veicināt drošu piesaisti
4. Kā veicināt bērnā spēlēšanos un fantāziju
5. Kā veicināt valodas un komunikācijas spējas
6. Kā veidot pamatu pozitīvam pašvērtējumam
7. Disciplinēšanas metodes, kas veicina pašregulāciju, attīsta sirdsapziņu un morālo uzvedību
8. Kā veicināt emociju pašregulāciju
9. Kā veicināt koncentrēšanos, plānošanu un problēmu risināšanu
10. Kā veicināt sociālo kompetenci, empātiju un gādīgumu¹⁰

“Ceļvedis, audzinot pusaudzi”

Kurss sniedz vecākiem izpratni par to, kas pusaudžiem (aptuveni 10 līdz 16 gadi) ir svarīgs, kas ar viņiem notiek un kā veidot veiksmīgu sadarbību ar bērniem, lai viņi kļūtu par nobriedušiem un veselīgiem pieaugušajiem.

Apmācības procesā ietvertās tēmas:

1. Pusaudžu un vecāku tiesības, pienākumi un atbildība
2. Vecāku un pusaudžu savstarpējās attiecības un komunikācija
3. Veselīgs dzīvesveids
4. Pusaudžu seksualitāte
5. Pusaudžu sociālās prasmes
6. Emociju pašregulācija

⁹ [Nodibinājuma “Centrs Dardedze” pakalpojums “Kā ar mīlestību un cieņu noteikt bērnam robežas” \(grupu vadītājiem\)](#). [aplūkots 03.05.2023.]

¹⁰ [Nodibinājuma “Centrs Dardedze” nodarbības vecākiem “Bērna emocionālā audzināšana”](#). [aplūkots 07.03.2023.]

7. Disciplinēšana
8. Dzīves prasmes
9. Rūpes par sevi¹¹

“Bez pēriena”

Nodarbībās aplūkojamās tēmas:

1. Kāpēc “nē” pērienam? Kāpēc tiek lietota šāda audzināšanas metode? Iespēja paraudzīties no bērna perspektīvas, kurš guvis šādu audzināšanas pieredzi.
2. Izzinātas jūtas, kuru ietekmē tiek lietots pēriens kā audzināšanas metode. Meklētas iespējas atpazīt jūtas sevī un citos, kā arī meklēti veidi, kā tās pārvarēt sarežģītās situācijās.
3. Meklēt un mācīties izmēģināt nevardarbīgus veidus, kā risināt situāciju ar bērnu, iedrošinot viņu sadarboties un mācot uzņemties atbildību par savu uzvedību.¹²

“STOP 4-7”

“STOP 4–7” jeb “Kopā uz ceļa esam stiprāki” ir multimodāla (vienlaikus atsevišķās grupās strādā gan ar bērnu, gan vecākiem, gan skolotājiem) agrīnās intervences programma bērniem ar uzvedības problēmām – bērns ir dusmīgs/viegli aizkaitināms, zaudē savaldīšanos, ātri apvainojas, uzvedas izaicinoši (strīdas, ignorē noteikumus, kaitina un vaino citus utt., ir agresīvs (sit, sper, kaujas, met/plēš mantas utt.)). Programmas mērķis ir mazināt bērnu problemātisko uzvedību, mācot vecākus pielietot pozitīvās audzināšanas principus.¹³

¹¹ [Iekšlietu ministrijas veselības un sporta centra brošūra “Apmācību programma “Celvedis audzinot pusaudzi””](#). [aplūkots 07.03.2023.]

¹² [Gimeņu atbalsta centra informācija par nodarbībām vecākiem “Bez pēriena!”](#). [aplūkots 07.03.2023.]

¹³ [Pārresoru koordinācijas centra informācija par programmu “STOP 4-7”](#). [aplūkots 07.03.2023.]

IV. Rezultātu analīze

Saņemtās atbildes liecina, ka pašvaldībās pieejamo mācību piedāvājums pamatā ir līdzīgs, taču daudzviet ir rasti arī citādi risinājumi vecāku uzrunāšanai par tēmām, kas saistītas ar bērnu audzināšanu. Turpmāk ir apkopotas biežāk sastopamās mācības pašvaldībās – “Bērnu emocionālā audzināšana”, “Ceļvedis, audzinot pusaudzi”, programma “STOP 4–7”, “Sargeņģelis” –, kā arī retāk sastopami mācību kursi un pārējie pasākumi, ko pašvaldības saistījušas ar nevardarbīgas bērnu disciplinēšanas mācībām. Informācija par mācību piedāvājumu pašvaldībās ir apkopota arī tabulā pētījuma pielikumā.

1. Aizkraukles novada pašvaldībā notiek mācības “Bērnu emocionālā audzināšana” un “Ceļvedis, audzinot pusaudzi”.
2. Alūksnes novada pašvaldībā notiek mācības “Bērnu emocionālā audzināšana” un “Ceļvedis, audzinot pusaudzi”.
3. Augšdaugavas novada pašvaldībā notiek mācības “Bērnu emocionālā audzināšana” un programma “STOP 4–7”.
4. Ādažu novada pašvaldībā notiek mācības “Ceļvedis, audzinot pusaudzi” un ir plānoti “Sarunu raidieraksti” (atbildes uz vecāku jautājumiem).
5. Balvu novada pašvaldībā notiek mācības “Ceļvedis, audzinot pusaudzi” un “Bērni – mūsu nākotne”.
6. Bauskas novada pašvaldībā notiek mācības “Bērnu emocionālā audzināšana”, “Ceļvedis, audzinot pusaudzi”, “Izproti sava bērna bailes” un “Bez pēriena”.
7. Cēsu novada pašvaldībā notiek mācības “Bērnu emocionālā audzināšana”, “Ceļvedis, audzinot pusaudzi”, “Neklusē”, programma “STOP 4–7” un “Bērnam drošs un draudzīgs bērnudārzs”.
8. Daugavpils novada pašvaldībā notiek mācības “Bērnu emocionālā audzināšana”, “Ceļvedis, audzinot pusaudzi”, programma “STOP 4–7”, mākslas terapeitiskā atbalsta grupa, atbalsta grupa vecākiem emocionālās spriedzes mazināšanai, projekts “Atbalsts pozitīvai uzvedībai” un semināri vecākiem.
9. Dienvidkurzemes novada pašvaldībā notiek mācības “Bērnu emocionālā audzināšana” un “Ceļvedis, audzinot pusaudzi”.
10. Dobeles novada pašvaldībā notiek mācības “Bērnu emocionālā audzināšana”, “Ceļvedis, audzinot pusaudzi”, programma “STOP 4–7” un psihologa konsultācijas.

11. Gulbenes novada pašvaldībā notiek mācības “Bērnu emocionālā audzināšana”, “Ceļvedis, audzinot pusaudzi”, programma “STOP 4–7”, kā arī notiek darbinieku apmācības kursa “Sargeņģelis” īstenošanai.
12. Jelgavas novada pašvaldībā notiek mācības “Kā ar mīlestību un cieņu noteikt bērniem robežas”.
13. Jelgavas valstspilsētas pašvaldībā notiek mācības “Bērnu emocionālā audzināšana”, “Ceļvedis, audzinot pusaudzi”, “Sargeņģelis”, “Vecāku loma bērnu audzināšanā”, “Esam ģimene”, “Gudro vecāku skola” un pieejami lekciju ieraksti.
14. Jēkabpils novada pašvaldībā notiek mācības “Bērnu emocionālā audzināšana” un “Ceļvedis, audzinot pusaudzi”.
15. Jūrmalas valstspilsētas pašvaldībā notiek sarunu cikli par pašnāvības riskiem un rehabilitācijas pakalpojums.
16. Krāslavas novada pašvaldībā notiek mācības “Ceļvedis, audzinot pusaudzi” un rehabilitācijas pakalpojums.
17. Kuldīgas novada pašvaldībā notiek mācības par bērnu, pusaudžu emocionālo audzināšanu.
18. Ķekavas novada pašvaldībā notiek mācības “Bērnu emocionālā audzināšana”, “Ceļvedis, audzinot pusaudzi”, programma “STOP 4–7” un atbalsta grupa jauniešiem.
19. Liepājas valstspilsētas pašvaldībā notiek mācības “Bērnu emocionālā audzināšana”, “Ceļvedis, audzinot pusaudzi”, agrīnās intervences pakalpojums ģimenei ar bērniem un rehabilitācijas pakalpojums.
20. Limbažu novada pašvaldībā netiek īstenoti pasākumi, kas saistīti ar nevardarbīgas bērnu disciplinēšanas mācībām.
21. Līvānu novada pašvaldībā notiek mācības “Ceļvedis, audzinot pusaudzi”.
22. Ludzas novada pašvaldības pirmsskolas izglītības iestādēs ir ieviesta “Bērnu pozitīvās disciplinēšanas kārtība”.
23. Madonas novada pašvaldībā notiek vecāku konferences.
24. Mārupes novada pašvaldībā notiek mācības “Bērnu emocionālā audzināšana”.
25. Ogres novada pašvaldībā notiek mācības “Ceļvedis, audzinot pusaudzi” un programma “STOP 4–7”, pieejamas individuālas psihologa konsultācijas, ģimenes asistenta pakalpojums, lekcijas “Aktualitātes bērnu audzināšanā pirmsskolas vecuma periodā”, atbalsta grupas pusaudžu vecākiem, kā arī 2023. gadā plānotas nodarbības “Bez pēriena! Kā ar mīlestību un cieņu noteikt bērnam robežas” un “Bērnu emocionālā audzināšana”.

26. Olaines novada pašvaldībā notiek mācības “Bērnu emocionālā audzināšana”, “Ceļvedis, audzinot pusaudzi”, “Sargeņģelis” un “Pozitīva audzināšana laimīgiem bērniem!”.
27. Preiļu novada pašvaldībā notiek individuālas mācības psihologa konsultāciju laikā.
28. Ropažu novada pašvaldībā notiek vebināri vecākiem par pusaudžiem.
29. Rēzeknes novada pašvaldībā netiek īstenoti pasākumi, kas saistīti ar nevardarbīgas bērnu disciplinēšanas mācībām.
30. Rēzeknes valstspilsētas pašvaldībā notiek mācības “Bērnu emocionālā audzināšana”, “Ceļvedis, audzinot pusaudzi”, programma “STOP 4–7” un izglītojošas lekcijas vecākiem.
31. Rīgas valstspilsētas pašvaldībā notiek mācības “Bērnu emocionālā audzināšana”, “Ceļvedis, audzinot pusaudzi”, “Apzināta bērnu audzināšana digitālajā laikmetā”, atbalsta grupas vecākiem ar bērniem 0–2 gadu vecumā, nodarbības par bērnu uzvedības problēmu rašanās cēloņiem, izglītojošas programmas par bērnu audzināšanas jautājumiem.
32. Salaspils novada pašvaldībā notiek mācības “Bērnu emocionālā audzināšana”, “Ceļvedis, audzinot pusaudzi” un “Bērnu disciplinēšanas metodes”.
33. Saldus novada pašvaldībā notiek mācības “Bērnu emocionālā audzināšana”, “Ceļvedis, audzinot pusaudzi”, “Sargeņģelis”, “Atbalsta grupas vecākiem”, “Cieņpilna komunikācija” un “Bez pēriena”.
34. Saulkrastu novada pašvaldībā notiek mācības “Bērnu emocionālā audzināšana” un “Ceļvedis, audzinot pusaudzi”.
35. Siguldas novada pašvaldībā notiek mācības “Bērnu emocionālā audzināšana”, “Ceļvedis, audzinot pusaudzi”, programma “STOP 4–7” un semināri Siguldas Valsts ģimnāzijā.
36. Smiltenes novada pašvaldībā notiek mācības “Bērnu emocionālā audzināšana”, “Ceļvedis, audzinot pusaudzi” un “Iepazīsti savu bērnu”.
37. Talsu novada pašvaldībā notiek mācības “Bērnu emocionālā audzināšana” un “Ceļvedis, audzinot pusaudzi”.
38. Tukuma novada pašvaldībā notiek mācības “Bērnu emocionālā audzināšana”, “Ceļvedis, audzinot pusaudzi” un “Vecāku dienas” izglītības iestādēs.
39. Valkas novada pašvaldībā netiek īstenoti pasākumi, kas saistīti ar nevardarbīgas bērnu disciplinēšanas mācībām.
40. Valmieras novada pašvaldībā notiek mācības “Bērnu emocionālā audzināšana”, programma “STOP 4–7” un speciālistu lekcijas par dažādām tēmām.
41. Varakļānu novada pašvaldības izglītības iestādēs notiek mācības par bērnu audzināšanu.

42. Ventspils novada pašvaldībā notiek mācības “Bērnu emocionālā audzināšana” un “Ceļvedis, audzinot pusaudzi”.
43. Ventspils valstspilsētas pašvaldībā notiek mācības “Bērnu emocionālā audzināšana”, programma “STOP 4–7”, “Saliec puzli!” un pasākums “Garīgās veselības profilaktiskie pasākumi pirmskolas un skolas izglītojamiem un viņu vecākiem”.

Atbildes liecina, ka lielākajā daļā pašvaldību notiek vai ir plānotas nodarbības “Bērnu emocionālā audzināšana” (28 no 43 pašvaldībām) un “Ceļvedis, audzinot pusaudzi” (28 no 43 pašvaldībām). Agrīnās intervences programma “STOP 4–7” tiek īstenota 11 pašvaldībās, bet “Sargeņģelis” – 4 pašvaldībās, no kurām vienā notiek darbinieku apmācības. Daudzas pašvaldības īsteno arī citus izglītojošos pasākumus dažādos formātos (lekcijas, klātienes nodarbības, vebināri u.c.), kas ir uzteicami, jo tādējādi iespējams uzrunāt plašu interesentu loku. Starp tādiem piemēriem ir “Sarunu raidieraksti” ar iespēju vecākiem saņemt atbildes uz jautājumiem Ādažu novada pašvaldībā, Daugavpils pilsētas Izglītības pārvaldes rīkotie semināri vecākiem¹⁴, video lekcijas Jelgavas valstspilsētas pašvaldībā, lekcijas “Aktualitātes bērnu audzināšanā pirmskolas vecuma periodā” Ogres novada pašvaldībā, tiešsaistes lekcijas par bērnu audzināšanu Olaines novada pašvaldībā, izglītojošas programmas un nodarbības Rīgas valstspilsētas pašvaldībā, lekciju cikls “Iepazīsti savu bērnu” Smiltenes novada pašvaldībā, speciālistu lekcijas Valmieras novada pašvaldībā, apmācības “Saliec puzli!” Ventspils valstspilsētas pašvaldībā. Tiešsaistē rīkoto īso nodarbību liels pluss ir to pieejamība – salīdzinot ar garākām programmām, vienreizējās lekcijas ir labs veids, kā sasniegt vecākus, kuri nav motivēti vai nevēlas piedalīties vairākus mēnešus ilgstošās apmācībās.

Neskatoties uz izglītojošo pasākumu dažādību, vien nedaudzās pašvaldībās mācībās ir aptvertas visu vecumposmu (no dzimšanas līdz 17 gadiem) bērnu audzināšanas īpatnības. Tās ir Jelgavas valstspilsētas pašvaldība, Olaines novada pašvaldība, Saldus novada pašvaldība, Rīgas valstspilsētas pašvaldība un Gulbenes novada pašvaldība (pēc programmas “Sargeņģelis” ieviešanas). Īpaši uzteicama ir prakse rīkot mācības par bērnu audzināšanu pirms bērniņš ir piedzimis, taču neviena pašvaldība, izņemot tās četras, kuras īsteno programmu “Sargeņģelis”, nav informējusi par topošo vecāku izglītošanu.

Vienlaikus konstatējams, ka daudzi no pašvaldību minētajiem pasākumiem vispār neskar pozitīvas bērnu disciplinēšanas tēmu. Piemēram, lekcijas Siguldas Valsts ģimnāzijā, sarunu cikli par pašnāvības riskiem Jūrmalas valstspilsētas pašvaldībā, mācības Eiropas Sociālā fonda projekta

¹⁴ [Jāpiebilst, ka pašvaldības mājaslapā pieejamās ziņas par semināriem ir teju 10 gadus senas.](#) [aplūkots 27.04.2023.]

ietvaros un konferences vecākiem Madonas novada pašvaldībā, pasākums “Garīgās veselības profilaktiskie pasākumi pirmsskolas un skolas izglītojamiem un viņu vecākiem” Ventspils valstspilsētas pašvaldībā. Tāpat tādas aktivitātes kā vecāku sapulces izglītības iestādēs nevar nosaukt par atbilstošu un efektīvu veidu, kā pašvaldība var izglītēt vecākus, jo izglītības iestādes vecāku sapulču tēmas plāno patstāvīgi un tās apmeklē tikai konkrētās izglītības iestādes izglītojamo vecāki. Tas, iespējams, norāda uz pašvaldību nepietiekamo izpratni par aptaujas tēmas saturu vai nevēlēšanos atzīt, ka vardarbības ģimenēs izskaušanai netiek veikti atbilstoši pasākumi. Tāpat dažas pašvaldības ir pieminējušas vardarbību veikušu personu sociālās rehabilitācijas pakalpojumu, taču šāds pakalpojums kā valsts nodrošināts ir pieejams jebkurai personai neatkarīgi no dzīvesvietas kādā no pašvaldībām.¹⁵ Vien 3 pašvaldības norādījušas, ka atbalstu vecākiem bērnu disciplinēšanā nesniedz, bet, ņemot vērā citu pašvaldību norādīto izglītojošo pasākumu saturu, secināms, ka atbalsts vecākiem nav pieejams lielākā skaitā pašvaldību. Tātad pašvaldības palīdzības bērnu audzināšanā sniegšanu nesaredz kā vienu no savām obligātajām funkcijām, kas noteikta Bērnu tiesību aizsardzības likuma 26. panta ceturtajā daļā – pašvaldības palīdz ģimenei bērna audzināšanā – un 66. panta otrās daļas 5. punktā – pašvaldība organizē vecāku izglītošanu.

Atbildot uz jautājumu par sabiedrības uzrunāšanas veidu, pašvaldības norādīja šādus avotus informācijas par mācībām nodošanai: pašvaldības un tās iestāžu konti sociālajos tīklos (*facebook*), pašvaldības un tās iestāžu mājaslapas, skolvadības sistēmas (*e-klase*, *Mykoob*, *ELIIS*), individuāla klientu uzrunāšana, laikraksti un informatīvie izdevumi, informatīvie stendi. Visbiežāk pašvaldības izmanto sociālos tīklus un mājaslapas, kas ir atzīstams par efektīvu un mūsdienīgu dzīves realitātei atbilstošu informēšanas veidu. Tāpat arī paziņojumi skolvadības sistēmās ir piemērots veids attiecīgā vecumposma bērnu vecāku sasniegšanai. Tomēr informācijas nodošanai būtu jāizmanto pēc iespējas dažādāki veidi. Piemēram, uzrunāt potenciālos mācību “Sargeņģelis” dalībniekus diezin vai izdosies ar skolvadības sistēmu starpniecību, jo mācības ir paredzētas topošajiem vai pavisam mazu bērnu vecākiem.

Par labu praksi ir atzīstama ziņu sasniedzamības analīze, lai pašvaldība varētu izvēlēties efektīvāko veidu iedzīvotāju uzrunāšanai. Tādējādi iespējams panākt pēc iespējas plašākas auditorijas informēšanu, ievērojot konkrētu mācību specifiku. Liela uzmanība būtu jāpievērš arī informācijas pārskatāmībai un pieejamībai – apskatot pašvaldību un to iestāžu mājaslapas, konstatēts, ka tajās trūkst atsevišķas sadaļas par iedzīvotājiem pieejamām izglītošanās iespējām, bet informācija par mācībām tiek ievietota aktualitāšu sadaļā. Tātad, ja mājaslapa ir vienīgais informēšanas avots,

¹⁵ Sociālo pakalpojumu un sociālās palīdzības likuma 13. panta pirmās daļas 11. punkts.

iedzīvotāji par to, ka pašvaldībā tiek rīkotas mācības, var uzzināt tikai gadījumā, ja attiecīgajā brīdī apmeklējuši mājaslapu. Šis aspekts ir jāņem vērā un jāveicina sabiedrības informētība par to, ka pašvaldībā ir iespējams izglītoties par bērnu audzināšanu, arī kursu pārtraukuma laikā. Lai to īstenotu, ieteicams izveidot atsevišķu sadaļu par izglītošanās pasākumiem vecākiem, kur būtu pieejama vispārīga informācija par apmācībām. Jo sevišķi tas ir saistoši pašvaldībām, kuras mācības rīko pēc pieprasījuma.

Izglītoties par nevardarbīgas disciplinēšanas metodēm jebkurš interesents var 34 pašvaldībās, no kurām 10 norādīja, ka primāri nodarbības tiek nodrošinātas sociālā riska grupā esošiem vecākiem. Turklāt atbildes liecina, ka, arī piedāvājot nodarbības jebkuram interesentam, pašvaldību motivācija nav ikviena bērna labāko interešu nodrošināšana, bet gan grupu piepildījums (skat. Salaspils novada pašvaldības atbildi). Vienlaikus jāatzīmē, ka pašvaldības kā brīvi pieejamu izglītošanās iespēju norādīja arī individuālas konsultācijas pie psihologa, bāriņtiesas vai sociālā darbinieka (piemēram, Preiļu, Mārupes, Valmieras novada pašvaldība), tomēr šāda risinājuma efektivitāte ir apšaubāma. Arī tāda programma kā "STOP 4–7", lai arī formāli pieejama ikvienam, tomēr domāta bērniem ar problemātisku uzvedību. Tādējādi, piemēram, Siguldas novada pašvaldībā vecākiem, kuri vēlas pilnveidošanās nolūkos izglītoties par bērnu disciplinēšanu, šādas iespējas faktiski nav.

Kopumā visās pašvaldībās mācības mērķauditorijai ir pieejamas bez maksas, dažas ir sevišķi norādījušas, ka tas attiecināms un pašvaldības administratīvajā teritorijā deklarētajiem vecākiem. Tomēr ir pašvaldības, kur izglītoties intereses pēc ir samērā dārgs pakalpojums. Piemēram, Balvu novada pašvaldībā izglītošanās pēc savas vēlmes, nesaņemot sociālā darbinieka nosūtījumu, vecākam izmaksās 20 EUR par vienu nodarbību. Tik ievērojama mācību maksa nozīmē, ka faktiski mācību iespējas jebkuram interesentam pašvaldībā nepastāv.

Vairāk nekā puse pašvaldību (23) izdevumus mācībām nenodala no iestāžu kopējā budžeta vai neplāno to vispār. Minētais netieši norāda uz to, ka pašvaldības nepievērš pietiekamu vērību pienākuma izglītēt vecākus izpildei. Savukārt pašvaldības, kuras plāno izdevumus mācībām, šim mērķim atvēl dažādu līdzekļu apmēru – no 500 EUR (Varakļānu novada pašvaldība) līdz 70 626 EUR (Rīgas valstspilsētas pašvaldība) gadā.

Tikai 7 pašvaldības nodrošina iespēju vecākiem izglītoties sadarbības ietvaros. Sadarbība pārsvarā notiek ar privātiem pakalpojuma sniedzējiem (piemēram, SU SIA "Centrs ZIN", nodibinājums "Centrs Dardedze", Pusaudžu resursu centrs), retāk – ar citām pašvaldībām (Balvu novada pašvaldība un Ventspils novada pašvaldība).

Bērnu, jaunatnes un ģimenes attīstības pamatnostādņēs 2022.–2027. gadam atzīts, ka kopumā esošā rīcībpolitika ir vērtējama kā reaģējoša nevis proaktīva, jo lielāka uzmanība līdz šim pievērsta vardarbības atpazīšanai un atklāšanai, kā arī rehabilitācijas pakalpojumu sniegšanai. Mazāk attīstīta ir vardarbības prevence, lai gan tai vidējā termiņā un ilgtermiņā ir būtiska loma vardarbības izskaušanā. Taču, ņemot vērā augsto sabiedrības toleranci pret vardarbību, galvenie izaicinājumi nākamajiem gadiem vardarbības mazināšanā un izskaušanā joprojām ir sabiedrības un speciālistu zināšanu pilnveide atpazīt vardarbības riskus, sniegt atbalstu, kā arī vecāku un bērnu izpratnes veidošana par vardarbības izskaušanas nozīmīgumu, lai nākamajās paaudzēs bērni augtu ģimenēs, kur vardarbīgas audzināšanas metodes ir izskaustas, kā arī partneri savlaicīgi izslēgtu vardarbības riskus ģimenē. Lai stiprinātu bērnu attīstības potenciālu un attīstītu agrīnā preventīvā atbalsta sistēmu, Latvijā līdz 2027. gadam paredzēts radīt un nodrošināt visaptverošu preventīvā atbalsta pakalpojumu klāstu. Tas paredz vecāku prasmju programmu ieviešanu.¹⁶

Tomēr arī līdz šim ir bijis pietiekams programmu klāsts, ko pašvaldības varēja ieviest savās administratīvajās teritorijās. Lielākoties tam bija nepieciešams entuziasms un finanšu līdzekļi, kas, vērtējot potenciālos ieguvumus, nav lieli. Piemēram, nodibinājums “Centrs Dardedze” piedāvā apmācību kursu “Bērnu emocionālā audzināšana” grupu vadītājiem, kuru pabeidzot, speciālists var patstāvīgi vadīt apmācību un atbalsta grupas vecākiem. 2024. gada janvāra/februāra kursa izmaksas ir 439 EUR. Tikpat maksā apmācību kurss “Ceļvedis, audzinot pusaudzi” 2023. gada rudenī un apmācību kurss “Sargeņģelis” 2023. gada vasaras beigās/rudens sākumā.¹⁷ Savukārt programma “STOP 4–7” tika ieviesta ar Ministru kabineta atbalstu, piešķirot finansējumu projekta īstenotājam Pārresoru koordinācijas centram sadarbībā ar Latvijas kognitīvi biheiviorālo terapeitu biedrību visā Latvijas teritorijā. Laikā 2020.–2022. gadam bija paredzēts organizēt vismaz 20 ievadseminārus dažādās pašvaldībās, kas izrādījušas interesi, un apmācīt speciālistu komandas, kas pašvaldībās īsteno programmu.¹⁸ Atbilstoši aptaujas rezultātiem ne visas pašvaldības ir izmantojušas šo iespēju, turklāt programmas “STOP 4–7” vadības grupas 2022. gada 14. marta sanāsmē atzīts, ka vairākas pašvaldības, kuras piedalās programmā, pavirši izturas pret savu saistību pildīšanu, piemēram, nesniedz atgriezenisko saiti.¹⁹

¹⁶ Ministru kabineta 2022. gada 21. decembra rīkojums Nr. 967 “Par Bērnu, jaunatnes un ģimenes attīstības pamatnostādņēm 2022.–2027. gadam”.

¹⁷ [Nodibinājuma “Centrs Dardedze” pakalpojumi speciālistiem](#). [aplūkots 18.04.2023.]

¹⁸ [Pārresoru koordinācijas centra informācija par programmu “STOP 4-7”](#). [aplūkots 18.04.2023.]

¹⁹ 2021. gadā novadītas intervences 326 bērniem, to ģimenēm un pedagogiem, taču saņemti tikai 178 aptauju komplekti, no kuriem izmantojami 98, līdz ar to 45% aptauju nav izmantojamas efektivitātes analīzei. [Multimodālās agrīnās intervences programmas “STOP 4-7” ieviešanas un īstenošanas Latvijā 10. vadības grupas 2022. gada 14. marta sanāksmes protokols](#). [aplūkots 24.05.2023.]

Agrīnās preventīvas daudzprofesionālajos tīklos iesaistīto dažādo speciālistu zināšanu un prasmju pilnveidošana bērnu un jauniešu attīstības vajadzību jautājumos ir būtisks stūrakmens darbā ar bērniem un jauniešiem.²⁰ Diemžēl daudzas pašvaldības neizmanto pieejamos resursus speciālistu apmācībai, lai nodrošinātu iedzīvotājiem plašāku pakalpojumu klāstu. Savukārt, ja izmanto, tad šie pakalpojumi nerasniedz plašu iedzīvotāju loku. Piemēram, ja mācības ir pieejamas tikai sociālā riska ģimenēm vai ja speciālists sniedz tikai individuālas konsultācijas, pielietojot kursus iegūtās zināšanas. Jāuzsver, ka pētījumos balstītas zināšanas ir svarīgas ne vien tām ģimenēm, kuras jau ir saskārušās ar nopietnām bērna audzināšanas problēmām, bet arī jebkurai citai ģimenei, jo tādējādi tiek celts bērnu labbūtības līmenis. Bērns, kurš audzis harmoniskā vidē, spēs veiksmīgāk attīstīt savu potenciālu nākotnē. Izrietoši viņam ir lielākas iespējas patstāvīgi nodrošināt sev un ģimenei iztiku, nevis kļūt par sociālās palīdzības saņēmēju. Sabiedrības interese šajā gadījumā ir nepārmaksāšana par sociālām garantijām un ekonomiskās situācijas uzlabošanās nākotnē. Tāpat vardarbīgas bērna disciplinēšanas rezultātā bērnam tiek iemācīts vardarbīgas uzvedības modelis, kas izpaužas konfliktējošās attiecībās ar vienaudžiem un pieaugušajiem un nākotnē – kā vardarbīga bērnu audzināšana. Izrietoši ar bērniem, kuri ikdienā demonstrē agresiju, ir jāveic iespaidīgs uzvedības korekcijas darbs, piesaistot papildu resursus (finanšu līdzekļus, speciālistus u.c.).

²⁰ Ministru kabineta 2022. gada 21. decembra rīkojums Nr. 967 "Par Bērnu, jaunatnes un ģimenes attīstības pamatnostādņem 2022.–2027. gadam".

V. Pētījuma kopsavilkums

1. Pašvaldību atbildes, iespējams, norāda uz pašvaldību nepietiekamo izpratni par aptaujas tēmas saturu vai nevēlēšanos atzīt, ka vardarbības ģimenēs izskaušanai netiek veikti atbilstoši pasākumi. Pašvaldības ir tendētas sniegt vēlamas atbildes.
2. Lielākā daļa pašvaldību palīdzības bērnu audzināšanā sniegšanu nesaredz kā vienu no savām obligātajām funkcijām, kas noteikta Bērnu tiesību aizsardzības likumā.
3. Lielākajā daļā pašvaldību notiek vai ir plānotas nodarbības “Bērnu emocionālā audzināšana” (28 no 43 pašvaldībām) un “Ceļvedis, audzinot pusaudzi” (28 no 43 pašvaldībām), bet programma “Sargeņģelis” – 4 pašvaldībās, no kurām vienā notiek darbinieku apmācības. Vien 5 pašvaldību sniegtās atbildes liecina, ka mācībās ir aptvertas visu vecumposmu (no dzimšanas līdz 17 gadiem) bērnu audzināšanas īpatnības.
4. Tikai 11 pašvaldības norādījušas, ka piedalās agrīnās intervences programmas “STOP 4–7” īstenošanā. Vienlaikus vairākas pašvaldības, kuras piedalās programmā, pavirši izturas pret savu saistību pildīšanu.
5. Vairākas pašvaldības īsteno arī citus izglītojošos pasākumus dažādos formātos, piemēram, lekciju, nodarbību un vebināru veidā. Šādi risinājumi ir atzinīgi vērtējami, jo tādējādi iespējams uzrunāt plašāku interesentu loku un sasniegt vecākus, kuriem ilgstošu klātienē nodarbību apmeklēšana šķiet pārāk apgrūtināta.
6. Kopumā visās pašvaldībās mācības vecākiem ir pieejamas bez maksas, taču nereti mērķauditorija ir tikai sociālā riska ģimenes. Iespēja izglītoties jebkuram vecākam ir krietni ierobežotāka, nereti vietu trūkuma vai kursu neesības dēļ tāda nepastāv vispār.
7. Divdesmit trīs pašvaldības izdevumus mācībām nenodala no iestāžu kopējā budžeta vai neplāno to vispār. Tas varētu liecināt par nepietiekami pievērstu uzmanību pienākuma izglītēt vecākus izpildei. Pārējās plāno izdevumus dažādā apmērā – no 500 EUR (Varakļānu novada pašvaldība) līdz 70 626 EUR (Rīgas valstspilsētas pašvaldība) gadā.
8. Sadarbība ar citām pašvaldībām vai privātiem pakalpojumu sniedzējiem nav bieži novērojama. Pārsvarā mācības nodrošina pašvaldības sociālās palīdzības un izglītības struktūrvienības/iestādes.
9. Lai izglītojošie pasākumi darbotos preventīvi, tiem ir jābūt brīvi pieejamiem jebkuram vecākam neatkarīgi no tā, vai viņš ir saskāries ar bērna audzināšanas grūtībām. Tādējādi iespējams novērst vai mazināt ar bērna uzvedību saistītās problēmas nākotnē.

10. Bez tāda resursa kā vecāku izglītošana daudzi riska grupā esoši bērni tiek kavēti attīstībā, un tādējādi tiek samazināta iespēja gūt panākumus nākotnē. Viņi no tā cietīs visu mūžu, savukārt sabiedrība par to maksās lielāku sociālo garantiju un ekonomiskās labklājības samazināšanās veidā.
11. Vardarbīgas bērna disciplinēšanas rezultātā bērnam tiek iemācīts vardarbīgas uzvedības modelis, kas izpaužas konfliktējošās attiecībās ar vienaudžiem un pieaugušajiem un nākotnē – kā vardarbīga bērnu audzināšana. Šīs problēmas ignorēšana ilgtermiņā būtiski ietekmē visu sabiedrības locekļu ikdienu, piemēram, bērnam kļūstot agresīvam izglītības iestādēs un secīgi radot nepieciešamību piesaistīt papildu resursus (finanšu līdzekļus, speciālistus u.c.).

VI. Rekomendācijas

1. Mācību programmu piedāvājums ir jāveido tādējādi, lai palīdzība bērna audzināšanā būtu pieejama visu vecumposmu (no dzimšanas līdz 17 gadu vecuma) bērnu vecākiem, kā arī topošajiem vecākiem.
2. Izglītojošiem pasākumiem jābūt pieejamiem jebkuram pašvaldībā dzīvojošam vecākam neatkarīgi no tā, vai ģimene ir saskārusies ar bērna audzināšanas grūtībām.
3. Pašvaldībām informēšanai par mācībām jāizmanto pēc iespējas dažādāki avoti, aptverot plašāku iedzīvotāju loku. Jāveicina pieprasījums pēc mācībām un jāizvieto informācija viegli atrodamā veidā atsevišķā sadaļā pašvaldības mājaslapā.
4. Izglītojošie pasākumi jāveido pēc iespējas dažādākos formātos – klātienēs nodarbības, tiešsaistes lekcijas, video un audio ieraksti, – lai veicinātu to pieejamību.
5. Mācību piedāvājums jāpielāgo pieprasījumam. Pašvaldībām jānoskaidro iedzīvotāju viedoklis par viņus interesējošo mācību saturu, formātu, laiku un ilgumu, pielāgojot izglītojošo pasākumu piedāvājumu atbilstoši potenciālo interesentu vajadzībām.
6. Pašvaldībai plānojot budžetu, mācību organizēšanai ir jāparedz līdzekļi, kuru apmērs būtu pietiekams pieprasījuma apmierināšanai.
7. Pašvaldībām jāapsver iespēja nodrošināt mācības vecākiem sadarbības ietvaros, lai dažādotu mācību saturu un veicinātu pieejamību.

Mācības pašvaldībās

Pašvaldība	BEA	CAP	STOP 4-7	Sargeņģelis	Citi
Aizkraukles novada pašvaldība	X	X			
Alūksnes novada pašvaldība	X	X			
Augšdaugavas novada pašvaldība	X		X		
Ādažu novada pašvaldība		X			Plānoti "Sarunu raidieraksti" (atbildes uz vecāku jautājumiem)
Balvu novada pašvaldība		X			"Bērni – mūsu nākotne"
Bauskas novada pašvaldība	X	X			"Izproti sava bērna bailes"; "Bez pēriena"
Cēsu novada pašvaldība	X	X	X		"Neklusē"; "Bērnam drošs un draudzīgs bērnudārzs"
Daugavpils novada pašvaldība	X	X	X		Mākslas terapeitiskā atbalsta grupa; atbalsta grupa vecākiem emocionālās spriedzes mazināšanai; projekts "Atbalsts pozitīvai uzvedībai"; semināri vecākiem
Dienvidkurzemes novada pašvaldība	X	X			
Dobeles novada pašvaldība	X	X	X		Psihologa konsultācijas
Gulbenes novada pašvaldība	X	X	X	Notiek darbinieku apmācības	

Pašvaldība	BEA	CAP	STOP 4-7	Sargeņģelis	Citi
Jelgavas novada pašvaldība					“Kā ar mīlestību un cieņu noteikt bērniem robežas”
Jelgavas valstspilsētas pašvaldība	X	X		X	“Vecāku loma bērnu audzināšanā”; “Esam ģimene”; “Gudro vecāku skola”; lekciju ieraksti
Jēkabpils novada pašvaldība	X	X			
Jūrmalas valstspilsētas pašvaldība					Sarunu cikli par pašnāvības riskiem; rehabilitācijas pakalpojums
Krāslavas novada pašvaldība		X			Rehabilitācijas pakalpojums
Kuldīgas novada pašvaldība					Mācības par bērnu, pusaudžu emocionālo audzināšanu
Ķekavas novada pašvaldība	X	X	X		Atbalsta grupa jauniešiem
Liepājas valstspilsētas pašvaldība	X	X			Agrīnās intervences pakalpojums ģimenei ar bērniem; rehabilitācijas pakalpojums
Limbažu novada pašvaldība					
Līvānu novada pašvaldība		X			
Ludzas novada pašvaldība					“Bērnu pozitīvās disciplinēšanas kārtība” pirmsskolas izglītības iestādēs

Pašvaldība	BEA	CAP	STOP 4-7	Sargeņģelis	Citi
Madonas novada pašvaldība					Vecāku konferences
Mārupes novada pašvaldība	X				
Ogres novada pašvaldība	Plān ots 2023 . gad ā	X	X		Individuālas psihologa konsultācijas; ģimenes asistenta pakalpojums; lekcijas "Aktualitātes bērnu audzināšanā pirmsskolas vecuma periodā"; atbalsta grupas pusaudžu vecākiem; 2023. gadā plānotas nodarbības "Bez pēriena"
Olaines novada pašvaldība	X	X		X	"Pozitīva audzināšana laimīgiem bērniem!"
Preiļu novada pašvaldība					Individuālas mācības psihologa konsultāciju laikā
Ropažu novada pašvaldība					Vebināri vecākiem par pusaudžiem
Rēzeknes novada pašvaldība					
Rēzeknes valstspilsētas pašvaldība	X	X	X		Izglītojošas lekcijas vecākiem

Pašvaldība	BEA	CAP	STOP 4-7	Sargeņģelis	Citi
Rīgas valstspilsētas pašvaldība	X	X			Atbalsta grupas vecākiem ar bērniem 0–2 gadi; nodarbības par bērnu uzvedības problēmu rašanās cēloņiem; izglītojošas programmas par bērnu audzināšanas jautājumiem; “Apzināta bērnu audzināšana digitālajā laikmetā”
Salaspils novada pašvaldība	X	X			“Bērnu disciplinēšanas metodes”
Saldus novada pašvaldība	X	X		X	“Atbalsta grupas vecākiem”; “Cienpilna komunikācija”; “Bez pēriena”
Saulkrastu novada pašvaldība	X	X			
Siguldas novada pašvaldība	X	X	X		Semināri Siguldas Valsts ģimnāzijā
Smiltenes novada pašvaldība	X	X			“Iepazīsti savu bērnu”
Talsu novada pašvaldība	X	X			
Tukuma novada pašvaldība	X	X			“Vecāku dienas” izglītības iestādēs
Valkas novada pašvaldība					
Valmieras novada pašvaldība	X		X		Speciālistu lekcijas par dažādām tēmām
Varakļānu novada pašvaldība					Mācības par bērnu audzināšanu izglītības iestādēs

Pašvaldība	BEA	CAP	STOP 4-7	Sargeņģelis	Citi
Ventspils novada pašvaldība	X	X			
Ventspils valstspilsētas pašvaldība	X		X		Pasākums "Garīgās veselības profilaktiskie pasākumi pirmsskolas un skolas izglītojamiem un viņu vecākiem"; nodarbības "Saliec puzli!"